Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО
свет

КIиранди
9
АВГУСТ
1959 шу
№ 64 (2276)
Мах 20 кеп.

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган

СИЙЛЕ ХИЙЛА СОВЕТСКИ СТРОИТЕЛИЙ

Тахан вай мехкарча строительни индустре болхлоша шоай хIара шера хулаш дола ЦIей — строителий Ди дезду.

ССКП XXI съездеи Центральни Комитета июньски Пленумеи решенеша дог гIоздаьккхача советски наьха политически а къахьегама а хьинар Iалаьмате чIоагIа айденнача хана дезду из ди укх шера. Советски халкъо цIенча дег тIара даькъал дувц строителий деза ЦIей, царга дIайха моаршал хоат.

Мехко эггара чIоагIагIа сий деш болча нахах ба строителаш, хIана аьлча кердача вахара — коммунизма гIирс хьалбеш боахка нах ба уж. Вай мехка ерригa заводаши фабрикаши, шахташи рудникаши, школаши больницаши, нах чубаха цIенош, кхы мел йола гIишлош хьалъераш уж ба.

Iалаьмате дукха я советски Iаьдал латтача шерашка халкъа боахама а культура а доакъошка цар хьалъяь гIишлош. 1 триллиони 600 миллиарди (1600 миллиард) сом лоархIам болаш ахча дIадахийтад паччахьалкхено тIом сецачул тIехьагIа гIишлош хьалъеча. Хьалъяь а яьнна болх бе йолаеннай 12 эзар паччахьалкхен йоккха предприяти, дукха кагий а юкъера а предприятеш.

Геттара дукха хьалдаьд нах чубаха цIенош. Алхха тIеххьарча пхе шера городашкеи болхлой поселкашкеи хьалдаьча нах чубахача цIеной ерригa площадь 233 миллион квадратни метрга кхоач. Из да 1913 шера паччахьа Россе ерригача городашка хиннача нах чубахача ЦIеной фондал дикка дукхагIа. Кхо миллион совгIа да колхозникашей юртарча специалисташеи юрташка хьалдаь цIенош.

Доккхий декхараш латт советски строителашта хьалхашка хIанз, вай мохк коммунистически парте хьалхленца ше дегIаоара боккхача лоархIамерча зама чу — шерра йоаржаяь коммунизм хьалъяра зама чу баьннача хана. Цу замах вайна хьалхашка латтача эггара лоархIамегIа долча декхарех цаI да капитальни строительство мамогга шерьяр. ХьатIадоагIача ворхI шера гIишлошка дIадохийтаргда кхо триллион (кхо эзар миллиард) сом совгIа ахча, е советски Iаьдал эттача хана цу гIулакхага дIадахийтачунга гIортташ.

Укх ворхI шера хьалде лаьрхIад 650—660 миллион квадратни метр площадь а йолаш дола нах чубаха цIенош, е 15 миллион квартираш. Уж да Советски Iаьдал эттача хана денз вай мехка хьалдаьча дерригача нах чубахача цIенойл дукхагIа. 1950 шу долалуш бIаь керда городи болхлой поселки хургья хьалъяь. Хьалъергья керда школаш, интернаташ, берий бешамаши яслеши, театраш, кинотеатраш, больницаш, кхы дуккха бахача наха эша учрежденеш чухургйола цIенош.

Укх ворхI шера дуккха гIишлош хьалъергья Нохч-ГIалгIай АССР-е. Городашкеи юрташкеи хьалъяь а яьнна, болх бе йолалургья керда заводаши фабрикаши, гучайоахаргья мехкдаьтта доалла керда моттигаш. Хьа а даь, нах чуховшаргоа 1 миллион квадратни метр гаргга площадь йолча цIеношка, вешта аьлча 30 эзар дезала квартираш лургья. ДIадахача ворхI шера хьалдаь хиннача нах чубахача цIеноел кхозза дукхагIеи Советски Iаьдал эттача хана Грозне хьал мел даьрел дукхагIеи да уж. Шерра доаржадаьд республике школаш, больницаш, берий учрежденеш, коммунальни предприятеш хьалъелга. Доккхийча къахьегама толамашца накъа яьхкай шоай дезача ЦIейна вай республикера гIишлош хьалъю организацеш, участкаш, бригадаш.

ССКП ЦК июньски Пленума сийна къахьегама керда толамаш дахар духьа социалистически эхье яьннача Нохч-ГIалгIай совнархоза гIишлошъечеи гIишлой материалаш арахецачеи управлене дукхагIа йолча предприятей коллективаша толамашца кхоачашдир шоаш тIаийца социалистически декхараш. Ах шера план кхоачашъяьй шоллагIчеи кхоалагIчеи СМУ, специализированни управлене, производственни предприятей контора, иштта кхыча предприятей болхлошеи специалисташеи. Планал совгIа 2 эзар кубометр аьшкбетона хIамаши 2 миллион кирпишки кхаьчар строителашка хьалхарча ах шера. Дукха нах чубаха цIенош даьд хьалхарча ах шера Грозне, Гудермесе, республикерча дуккхача юрташка.

Технически прогресс чакхъяккхара тIехьа къовсам лоаттабеш, тIехь-тIехьагIа дукхагIа пайда ийбу республикерча строителаша кердача, прогрессивни къахьегама методех. Совнархоза гIишлошъечеи гIишлой материалаш арахецачеи управлене чуйоагIача производственни предприятей контора Попов Сергея кулгал деча бригадо кердача тайпара аьшкбетона конструкцеш е Iомаяьи. Цо торо хилийтар къахьегама овсарле 15 процент лакхъе а хьаеча оатхалашка дIадода болат 4—5 процент кIезигде а. № 9 йолча строительно-монтажни управлене участкашка шерра болаеннаб материалаш кхояра тIехьа лоаттабу къовсам. 76 эзар кирпишк, 27 кубометр маркхал, 10 кубометр кхера, 10 кубометр бетон кхояьи хьалхарча ах шера строителашеи бетонщикашеи.

Дукха я вай республике шоай беррига низ тIа а бахийта, хIара денна производственни заданеш кхоачаш а еш, хьинаре къахьегаш йола гIишлош хьалъю организацей предприятейи коллективаш. Цар доаха толамаш массанена а гуш да.

Цхьабакъда ерригa гIишлош хьалъеча организацеша иштта балхаш ду аьлча оакъхургдац. Дуккха я шоай планаш кхоачаш ца еш йола организацеш. Царех лархIа езаш я шоай ах шера планаш кхоачаш ца яь «Чечингстрой» треста чуйоагIа дуккха строительни управленеши «Сельстрой» яха трести.

ЦIей дездеш шоаш даьхача сийлен къахьегама толамий лоархIам беш, шоай балхаца кхоачамбоацараш долга диц ца деш, уж дIадахара беррига низ тIабахийта безилга ховш хила беза республикера строителаш.

Шеко яц, Нохч-ГIалгIайчен строителаша ворхI шера план хьанал хьалха кхоачашъе, технически прогресс сихъе лоаттаю социалистически яхь кхы а шерагIа йоаржаерг хилари шоашта хьалхашка латта сийлен декхараш цар толамца кхоачашдергхилари.

Коммунизма сийрда здани хьалъеча керда толамаш даха цар ка ялар а ловш, вай мехкарча къахьегамхоша цIенча дег тIара йоах тахан: Массаз а сий лакха латталда шун, Советски Строителаш!

Новкъоста Н. С. Хрущева пресс-конференци

5 августа Кремле, Свердловски зале, СССР Министрий Совета Председатела Н. С. Хрущева пресс-конференци хилар. Конференце бар советски а кхыча мехкашкарча а печата корреспонденташ.

Пресс-конференци хьаеллаш новкъоста Н. С. Хрущевс укх тайпара заявлени йир:

Новкъостий!

Господаш!

Шоана хIанз ховш да, официальни визиташ ергйолаш сан США Президентеи барт вIашагIкхийттилга. Со, хетаргахьа, сентябрь бутт юкъе баххача хана ваха мег Америка ВIашагIкхийттача Штаташка, хIаьта США Президент Советски Союзе тIехьагIа, укх шера гурахьа воагIаргва.

Цу гIулакха тхо вIашагIкхийттача ханна официальни доаца къамаьлаш хургда тха, переговораш а ца хулаш. Цхьабакъда аз-м бе-башха а лархIац моллагIа тайпа къамаьлаш тха хуле а — переговораш уж хуле а официальни доаца къамаьлаш хуле а. Керттера дар да, вIаший дагадоалача хана тха цхьа барт кхетар а тха къоастаде дезаш дола дешаш оаха цхьатарра кхетадар а. Тхо барта даьхка гIулакхаш дIаядаь чIоагIдарах йола дош — проблема яц, из миччa хана а барт кхетаргболаш гIулакх да.

Тайп-тайпарча паччахьалкхений хьалхе лелаераш вIашагIкхетара хьакъехьа вай лаьца никъ бовзаш ба. Правительствошта керте латтараш е паччахьалкхенашта керте латтараш, чIоагIа сий долаш а бокъонаш йолаш а бола нах, каст-каста вIашагIбеттабалара а вIаший дагабувлара а тIехьа да вай. ХIара вIашагIкхетарца тъоастаданза дарлдоаца дешаш дикагIа кхетаделга а переговорий хьакъехьара партнера лаьца никъ дикагIа кхетабелга а вIаштIехьдаргдар, аьнна хет вайна. ТIаккха цо новкъостал дергда шинна а оагIонна цхьатарра пайдана йола решенеш тIаэцара.

Цхьабакъда, цу тайпарча переговораша дика пайда лургба, нагахьа санна хIара оагIоно чIоагIа лаьца, кертера никъ лаьттан тIара дерригa халкъаш хьогаш бола тешаме машар Iалашбе безам болаш хуле. Нагахьа санна из керттера гIулакх теркал ца деш а дита, моллагIча кхы тайпа гIулакхаца тардала доахке, переговораш яр бахьан долаш цаI эшалуш а вокхо совле хьош а санна хеталургда. Диццалийта йиш яц машар Iалашбара тIаерзаяь йолча соглашенешта барта доагIача хана цхьаккха а эшалуш ца хилар, вешта дерригача халкъашта цунах гIойле яргья. хIана аьлча машара гIулакх чIоагIлундаь. Вайна хетачох из никъ прогрессивни а ба, хIаьта массане а могабеш а ба. Бокъонца цу керттерча накъаца хьалхие лелаеш бола паччахьалкхен деятелаш шоашкара дакъа лаца дезаш ба тешаме машар Iалашбергболча цу дикача гIулакхаца. ХIаьта из де ца тугаш, из декхар кхоачашдара цIенхашта уйла еш воацар. ший политикаца аьттув боацаш вусаргхилар бакъда. Иштта кхетаду оаха паччахьалкхен деятелаш вIашагIкхийттача хана теркалде дезаш дола декхараш.

Цунах хетта дувца безам бар са укх шера февраль бетта Великобритане премьер-министр г-дин Макмиллан Советски Союзе веначa хана тхоаш вIашагIкхетар а сан цунца хинна къамаьл а. Шеко яц. цу вIашагIдеттадаларо вай шин мехка юкъера гIулакхаш тоадара боккха пайда бенна хиларах. Масала, уж бахьан долаш хилар Англена а Советски Союза а цхьатарра тIойле йолаш йола тортови соглашенеш. ХIаьта нагахьа санна вай мехкашта юкъе къовсам тIа долаш, къоастаданза дола дешаш хIанз долаш дале а, уж дац вай шин мехка — Англенеи Советски Союзаи юкъерча гIулакхех дола дешаш, уж да керттерча даькъе, цхьан оагIорахьара — Англи а йолаш долча НАТО мехкаштеи шоллагIча оагIорахьара — Советски Союзаи вокх социалистически мехкаштеи юкъера гIулакхаш. Цудухьа йиззача бокъонца яхаш да вай, господина Макмилланаца вIашагIдеттадалари къамаьлаш дари пайдана а хиннад тIехье дика йолаш а да. Кхы дуккха а ювца йиш я паччахьалкхенашта хьалхле лелаеча деятелашта юкъе бувзамаш хиларо мехкашта юкъера гIулакхаш тоадаь моттигаш.

Массане а кхетаду, дунен тIа эггара йоккхагIа йолча шин паччахьалкхенна — Советски Союзаи Америка ВIашагIкхийттача Штаташтеи юкъера гIулакхаш тоаденна хилар, машара гIулакха а дунен халкъашта юкъе цхьана къахьегара а Iалаьмате боккха лоархIам болаш хилар. Шеко мичай, нагахьа санна вай державашта юкъе дика доттагIал цола гIулакхаш оттадаьчул тIехьагIа, нагахьа санна машар Iалашбара гIулакха тIехь цхьана къахьегилга тоаде вайна моге, лаьттан тIара машар чIоагIагIа а тешамегIа а хургхиларах.

Бокъонца йола торонаш йий-те, СССР-ан США-неи юкъера гIулакхаш машареи доттагIлени ларда тIара хьал дегIадоаладе? Тешшаме ала йиш я, уж тайпа торонаш йолаш я, аьнна. Вай мехкашта юкъе дац территорен хьакъехьара къовсамаш а къоастаянза йиса вIашдухьаленаш а дац вIашин юкъе тешам болиитара а дIа-юха дувцар кхетадара а новкъарле е тарлуш дола дешаш.

Ховш да дунен шоллагIа тIом болча хана советски американски халкъаш цхьана а долаш шоай моастагIчох лийта хилар.

Вай массаза а кийча да вай мехкашта юкъера гIулакхаш тешшамерча машареи доттагIленца цхьана къахьегареи ларда тIара дегIаахийтара йиш йолаш мел дола хIама де. Нагахьа санна советско-американски гIулакхаш тоалойя, вокх паччахьалкхенашта юкъера гIулакхаш а тоаданза даргдац, дунен тIарча кхыча моттигашкара баьде морхаш лелхае а новкъостал дергда цар. Долче, вай безам ба США-ца доттагIал хинна ца Iеш, США доттагIашца а доттагIал лаца. Цу тайпара, вайна лов США-е а вайца лeладаь ца Iеш, вай доттагIашца а дика гIулакхаш леладар.

Цудухьа вай дог тийша да США Президенти сои вIаший дIа-юха дахаро пайда лургхиларах. Воашкахьара воай хур дергда вай воашта юкъе хургдолча къамаьлашца Советски Союзаи Америка ВIашагIкхийттача Штаташтеи юкъера гIулакхаш тоадара а машара гIулакха новкъостал дара а.

Из дар кхыча мехкашкарчеи советски цуккхача журналисташа цехар дарах вIашагIтехача укх пресс-конференце са ала безам хиннар. Вайна ховш да, дерригача мехкашкарча журналисташтеи общественностаи из дош довзилга чIоагIа дезаш хилар. Цудухьа лаьрхIар аз шоах кхетанза варг ца хилар а, шун хаттарашка ладувгIа а, сайна ховча тайпара царна жоп дала а.

* * *

Цул тIехьагIа новкъоста Н. С. Хрущевс жопаш делар шийта тийннача хаттарашта.

(ТАСС)

МОСКВА, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указах Социалистически Къахьегама Турпалхо яха цIи тиллай Вышневолоцки кIадаш деча комбината прядильни фабрика бригадирах Гаганова Валентинах. Цун цIи дика йовзаш я дуккхача советски наха. Алапи дукхагIа доагIача дикагIа йолча бригадера дIа а яьнна, ше раьза а йолаш тIехьайнсача бригаде яхай В. Гаганова болх бе. Из тIехьайнса хинна бригада хьалха а яьккхай цо. Дуккхача производственникаша хьалъийцад цо доладаь дика гIулакх.

СУРТА ТIА: Ленина Ордени «Серп и Молот» яха дошо медальи Гагановайна дIа а луш, цунна ловца боаккхаш воалл СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель К. Е. Ворошилов.

Л. Партера сурт.
ТАСС фотохроника.

Хьона ю уж, советски саг!
15.000 000
Квартир ергья 1965 шера!

Художникий В. Каленскеи, И. Каленскайн плакат. (Паччахьалкхен изобразительни искусства издательство). ТАСС фотохроника.

ГIишлошъерий организацейи гIишлоний материалаш ёча промышленноста предприятейи болхлошта Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамоташ яларах

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума
УКАЗ

Дика къахьегар бахьан долаш Ерригсоюзни строителий Ди дездарца дийзза Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамоташ лойла, Нохч-ГIалгIай АССР гIишлошъерий организацей а гIишлоний материалаш ёча промышленноста предприятей а укх болхлошта:

1. **Адзинов** Шумафий Махьмада — Нохч-ГIалгIай совнархоза гIишлош хьалъеча Управлене № 1 йолча Строительно-монтажни управлене строймастера.

2. **Баранин** Александр Андреевича — «Чечингстрой» треста № 1 йолча Строительни управлене плотника.

3. **Баранов** Федор Павловича — «Кавказэнергострой» треста Новогрозненски ТЭЦ-а Строительни управлене бетонщика.

4. **Батажева** Лейлайна—«Чечингстрой» треста № 5 йолча Строительни управлене моториста.

5. **Брусникин** Юрий Федоровича— Нохч-ГIалгIай совнархоза гIишлош хьалъеча Управлене № 8 йолча Строительно-монтажни управлене каменщикий бригадира.

6. **Буравлев** Андрей Георгиевича—Нохч-ГIалгIай совнархоза гIишлош хьалъеча Управлене № 1 йолча Строительно-монтажни управлене плотникий бригадира.

7. **Водясова** Феодосия Васильевнайна — Нохч-ГIалгIай совнархоза гIишлош хьалъеча Управлене № 1 йолча кирпишкаш ёча завода обжигальщика.

8. **Воробьев** Павел Николаевича— «Гипрогрознефть» старши техника изыскатела.

9. **Журавлев** Иван Селиверстовича — «Орджоникидзетрансстрой» треста № 131 йолча Строительно-монтажни поезда строймастера.

10. **Качнов** Тимофей Васильевича — Нохч-ГIалгIай совнархоза гIишлош хьалъеча Управлене № 5 йолча Строительно-монтажни управлене каменщика.

11. **Киселев** Алексей Игнатьевича — № 7 йолча треста Грозненски Строительно-монтажни управлене слесарий бригадира.

12. **Клименко** Анна Петровнайна — Нохч-ГIалгIай совнархоза гIишлош хьалъеча Управлене № 9 йолча Строительно-монтажни управлене штукатура.

13. **Кузьмина** Клавдия Игнатьевнайна — «Главнефтемонтажа» № 7 йолча треста Грозненски Строительно-монтажни управлене электросварщица.

14. **Кирюхин** Владимир Васильевича — Нохч-ГIалгIай совнархоза гIишлош хьалъеча Управлене № 6 йолча Строительно-монтажни управлене электросварщика.

15. **Макенко** Петр Архиповича — Нохч-ГIалгIай совнархоза гIишлош хьалъеча Управлене Жилищно-коммунальни контора печника.

16. **Микаев** Егор Тимофеевича — «Кавказэнергомонтаж» треста Строительно-монтажни управлене слесарий турбинистий бригадира.

17. **Музаев** Махьмуда — Нохч-ГIалгIай совнархоза гIишлош хьалъеча Управлене № 5 йолча Строительно-монтажни управлене электросварщика.

18. **Мусалов** Ахьмада Гаджена — «Чечингстрой» треста проектий керттерча инженера.

19. **Осипов** Николай Ивановича— «Кавэлектромонтаж» яхача треста Грозненски Строительно-монтажни управлене электромонтерий бригадира.

20. **Попенко** Владимир Тимофеевича — Нохч-ГIалгIай совнархоза гIишлош хьалъеча Управлене механизаце контора экскаватора машиниста.

21. **Потапов** Василий Борисовича—«Теркумводстрой» Строительно-монтажни контора арматурщика.

22. **Полиенко** Николай Титовича — Нохч-ГIалгIай совнархоза гIишлош хьалъеча Управлене № 8 йолча Строительно-монтажни управлене плотникий бригадира.

23. **Пшунов** Маце Хьасана — Нохч-ГIалгIай Совнархоза гIишлош хьалъеча Управлене № 9 йолча Строительно-монтажни управлене бетонщикий бригадира.

24. **Сидельников** Иван Михайловича — «Чечингстрой» треста № 1 йолча Строительно-монтажни управлене разнорабочена.

25. **Толстокулаков** Владимир Кузьмича — Нохч-ГIалгIай совнархоза гIишлош хьалъеча Управлене № 2 йолча кирпишкий завода кочегар-слесара.

26. **Чередниченко** Петр Ивановича — Нохч-ГIалгIай совнархоза гIишлош хьалъеча Управлене № 7 йолча Строительно-монтажни Управлене слесарий бригадира.

27. **Шабалова** Евдокия Андреевнайна — Нохч-ГIалгIай совнархоза гIишлош хьалъеча Управлене подсобни предприятей контора асфальтобетонни цеха разнорабочена.

28. **Шевцов** Михаил Васильевича — Нохч-ГIалгIай совнархоза гIишлош хьалъеча Управлене № 5 йолча Строительно-монтажни управлене асфальтовщика.

29. **Щербицкая** Надежда Ивановнайна — Нохч-ГIалгIай совнархоза гIишлош хьалъеча Управлене № 4 йолча Строительно-монтажни управлене разнорабочена.

30. **Знажев** Ахьмада Идриса — «Чечингстрой» треста № 3 йолча гIишлош хьалъеча управлене каменщикий бригадира.

31. **Ягодкин** Михаил Григорьевича—«Сельстрой» треста Строительно-монтажни контора электромонтерий бригадира.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель.

И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь.

М. КОМАРОВ.

г. Грозный
6 августа 1959 ш.

ХЬОКХАМЕРА ЗВЕНЬЕВОЙ

БIарг белаш, хьажа дог доагIаш да Назрановски совхоза Аьлти-Юртарча отделене Мальсагов Ювсапа хьалхле лелаеча звено хьажкIий а гидуаргий а кхаш. МоллагIчун а безам тIатIоргболаш тоаденна латт цу звено 37 гектар гидуаргийи 67 гектар хьажкIийи кхаш. Совхоза ерригача отделеней кхашка тIолла чакхваьлча корадоагIаргдац уж тайпа кхаш.

Атта-м хиннадац Ювсапа а цунцарча болхлошта а уж кхаш таханарча дийнахьа вайга иштта хьахьокха. 55 шу даьнна хургдолаш, ха тоъал дIаяха саг ва из.

Укх шера бIаьстий яьлча денз ахалехьа кхаш цIендеш, гота йоаллаеш, макха боаккхаш, культиваци яьчул тIехьагIа хьажкIаш а гидуаргаш а нийлхъеш, юкъе дисаьча оасарах уж цIенъеш балхаш даьд Ювсапа ший звеноца.

ХIанзалца хьа дика а денад цар уж балхаш, дIахо кхы а дикагIа хьорг хилара тешам цун кхашка хьежача гуш ба. ТIехбаьнача дикача балхаца шоай хьинар хьахьекхад нов. Мальсагова звено членаша: Дарсигова Лемкас, Боголова Лемкас, Дабриева Набе. ХIанз укх сахьате Ювсапа звено членаш шоай отделене хьайбашта доакъар Iалашдеча, шоайла яхье а баьнна къахьегаш ба.

Нов. Мальсагова доккхача хьинарца къахьегарах цун звено кхаш Назрановски совхоза кхашта юкъе тIех хиларах Москверча Советски Союза халкъа-боахама карагIдаьннарий выставке вахийта оттаваьв.

А. УРУСХАНОВ.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

Партийни актива собрани

Укх деношка Первомайски районерча коммунистий собрани хилар. ССКП ЦК июньски Пленума балха итогаши районерча предприятей, колхозий балхацара кхоачамбоцарашн, уж кхоачамбоацараш дlадахара а дlахо района боахам дегlабоалабара а цешаш дар собране дийцараш. Собране доклад йир ССКП Первомайски райкома секретара нов. Казорина.

ССКП ЦК-а июньски Пленума решенеша дог ура а оттадаь дикача толамаца 1959 шера тlайцца шоай декхараш кхоачашдеш ба районера къахьегамхой, яхаш дийцар докладчика. Ка бола ялат лоацлача хана а доа ца деш а чуийцад районерча колхозаша. Ялат чуэцилга дика чакх а даьккхад, хlаьта ерригача колхозел хьалхагlа чуийца а яьннай А. Шериповa цlерах йола колхоз (председатель нов. Цицкиев). Района сийлен Доска тlа дlа а язъеш парте райкомеи райисполкомеи карара-кара тела Цlе байракх а еннай колхоза.

Пачхьалкхенна ялат дlадалара план 150 проценти, дулх далара план 208 проценти, шура ялара план 150 проценти кхоачашъяьй районо. Хlара беттача lаттагара укх шера 815 килограмм шура яьккхай, из я дlадахача шера укх ханналца яьккхачул 255 килограмм дукхагlа.

Цхьабакъда цунга хьежжа кхоачамбоацараш а дукха да районе. Районерча шин лесоучастко (Первомайски Галашкински) валовой продукци яьккхара ах шера план 75 процент мара кхоачашъяьяц. Цхьаболча колхозашка къахьегама дисциплина лоха я. Масала, Орджоникидзе цlерахча колхозе хьалхара ах шера 60 процент болча колхозникаша шоай даха деза трудоденош даьхадац, хlаьта цхьабараша колхозе вlалла болх а баьбац.

Доклад йистеяьлча пренеех къамал дир Ленина цlерахча колхоза парторганизаце секретара нов. Дзейтовси, района культура отдела заведующи нов. Тутаевси, кхыбараши.

Докладах а пренеех даьча къамаьлех а лаьца шерра резолюци тlайийцар партийни актива собране.

Л. ШИРИНЕНКО.

Дика вlашагlбелла политмассови болх — къахьегама толамаш дахара лард я

Дика вlашагlбеллача политико-массовии культурно-кхетамеи балхо доккха новкъостал ду, моллагla яле а производства участке къахьегама толамаш даха болхлой тlаберзабара. Хlанз ССКП ЦК июньски Пленума решенеш нахага дlайовзийтача хана, уж кхоачашъе беррига низ тlабахийта советски нах къахьегаш болча хана къаьстта боккха лоархlам болаш ба дика уйла тlа а яхийта наха юкъе беш бола кхетама болх. Хlара агитатор, наха лекци, доклад, беседа, газет дешаш вола саг декхарийла ва партес хьалхашка оттадаь декхар дика кхета а деш, боккхача толамца из болх дlабахьа.

Юххьанца из болх лерттlа дlабахьара юкъе тха партийни организаце дукха кхоачамбоацараш дар. Дукха агитатораш бар шоашта хьалхашка латта декхараш къаьгга цадовзаш. Цудухьа агитационни болх мела лелабора.

Совхоза партбюрос агитаторий семинар йир. Семинаре агитаторашта хьалхашка латтача таханарча декхарех лаьца къамаьл дир ССКП Магlалбика горкома секретара нов. Аванесовс. Цул тlехьагla агитатораша шоай балха опыт ювцаш къамаьлаш дир.

Из семинар хинначул тlехьагla дикка тоабеннаб совхоза отделенешкара агитационни болх.

Совхозе парторганизацес совхоза хьалхашка латта декхараш дикагla кхоачашдара беррига низ оарцагla боаккхаш бу наха юкъера политически болх.

В. ЦИЦКИЕВ,
«Ингушски» яхача совхоза партбюро секретарь.

Тоабе кхалнаха юкъера кхетама болх

Советски законах маlача сага нийсса деша, къахьега, салаlа бокъо йолаш я кхалсаг. Дукха ха я кхалсага кортамукъале ца луш хинна законаш дlадаьнна. Советски lаьдал эттача хана денз гlулакхера барашца, боахама гlулакхашка болх беш барашца, деша багlарашца, lилман гlулакх леладерашца цхьана дизза дакъа лоацаш, доккхий балха толамаш доахаш хьабоагlа советски кхалнах.

Маlача наха нийсса къахьегаш шоай дакъа хьалоацаш ба «Назрановски» совхозера кхалнах. Совхоза кхашка, шурий-товарни фермашка, сомий бешамашка — массанахьа къахьегаш ба кхалнах.

Масса хана дика болх беш хиларца белгадъяьнна я совхоза Яндперча отделене Ц. Евлоеваи, П. Курсоеваи, Нокостхоеваи керте латта кхалнаьха звенош. Цу звеношцарча цхьаболча кхалнаха 2-2,5-зза кхоачашъю шоай дийнахьара нормаш. Царех ба А. Оздоева, М. Амирова, А. Цороева, иштта кхыбараш.

Дика хьокхамаш долаш царга къахьегийтара доккха новкъостал ду царна юкъе боагlача тайпара лелабеча кхетама балхо. Царна каст-каста лекцеш еш, кино хьокх, кхыбола культурно-кхетама болх бу.

Дика къахьегаш ба совхоза Аьлти-Юртарча отделене хьайбаш лелаеча фермашкара болхлой а. Тlехкхоачашъю шура яккхара нормаш доярkаша Л. Мальсаговас, С. Барахоевас, Л. Пугоевас, П. Алиевас, А. Горбаковас иштта кхыбараша. Цхьабакъда царна юкъе боагlача тайпара культурно-кхетама болх лелаборе цар хьокхамаш кхы а лакхагlа хургдар. Царна деша газет хилац, лекцеш, докладаш ешац, кино хьокхац.

Хlара денна лелабе беза кхалнаха юкъе кхетама болх, хадданза къовсам лоаттабе беза дlаяхача замах юхе диса зене гlулакхаш доахкача наха дукхьала. Кхалнаха юкъе дика вlашагlбелла лелабеча кхетама балхо торо хилийтаргья къахьегама толамаш лакхде, уж дукхагla балха юкъе оза, дешара тlаберзабе.

Л. ПЛИЕВА

Новосибирске lилма город хьалъяр

Новосибирск. Города Советски районе 1 200 гектар хулаш долча лаьтта тlа хьалъеш латт СССР lилмай Академе Сибарегlарча отделене городок.

Хlанзалехь а наха чуlе дукха цlенош хьалдаьд. 10.000 квадратни метр хулаш дола геологеи геофизикеи института цlенош йистедоалаш латт. Гидродинамика института корпус а дlаяла кийчъеш я.

Укх гарггарча шерашкахь хьалдергдолаш да lилма-тохкама 15 института, университета, наха чуlе а культурно-вахара учрежденешта а дукха цlенош.

Сурта тlа: СССР lилмай Академе Сибарегlарча отделене городоке lилмахошта чубаха хьалдеш латта цlенош.

В. Лещинске сурт ТАСС фотохроника

Тхога ЯЗДУ

Дика тоабаьб ший болх Закан-Юрта Совето

Масса хана а нахаца бувзам лелабарца хиннаб вай Советий низ. Хlанз, вай мехка шерра коммунизм хьалъе йолаьча хана, къаьстта лакхбеннаб Советий лоархlам.

Моттигера экономика, культура дегlайоалаеча новкъостал де, общественни порядок лорае декхарийла я моттигера Советаш. Уж бехктокхамера цекхараш дика кхоачашду Ачхой-Мартановски районерча Закан-Юрта Совета исполкомо.

Ший ханнахьа хьажа а хьежа, хьалхагlа яь решенеш кхоачалъелга цу юртсовето вlаштlехьадаккхаро торо хилийтар юрта боахама продукташ эцара гlулакх чакхдаккха, халкъа дешара гlулакхи культпросветучрежденей здравоохранене болхи тоабе.

Бахача нахагара дулх эцара план 289 проценти, шура эцара план 193 проценти, фуаш эцара план 332 проценти, тха эцара план 200,4 проценти кхоачашъяьй цу юртсовете.

Шоайла дика бувзам а болаш ду балхаш юртсоветои «Самашкински» яхача совхоза цу юртарча отделене хьалхле лелаерашеи. Из бахьан долаш дикача хьокхамашца чакхдаьннад цига ка бола ялат чуэцара балхаш.

Дика вlашагlбеллаб юртсовето совхоза болхлошта юкъе социалистически ях йоаржаяра болх. Хlаьта из болх дlахьош юртарча активаца айхха бувзам лелабу, хан-ханнахьа исполкома заседанеш ю, цу заседанешка боахама гlулакхаш дувц.

Районерча юртсоветашта юкъерча социалистически яхье котъяьннай Закан-Юрта Совет (председатель Успанов), хlаьта райисполкомеи профсоюза райкомеи карара-кара тела Цlе байракх а еннай юртсовета.

М. КУРКИЕВ, А. ИСАЕВ.

Радио гlоллара университет

Хlара ерача дийнахьа сайран пхи сахьат даьлча, «Радио гlоллара культура университет» яха передача ю Грознерча радио.

Къахьегамхой чlоагlа раьза ба дукха ха йоаццаш вlашагlъеллача цу университета деча къамаьлашта.

Лоархlамера дешаш да университета программа юкъе, масала: ССКП XXI съезда соцамаш, коммунистически общества культура лакхъялар, саг кхевараи цун кхетам лакхбараи мел лоархlаме да литературеи искусствои, дезала юкъера гlулакхаш, литературахи, искусствохи, педагогикахи лаьца йола лекцеш, иштта кхыдараш.

Университета программах дола къамаьлаш эрсийи, нохчийи, гlалгlайи меттала ду.

Наха езаелар дукха ха йоаццаш гlалгlай меттала яь «Зlамигача сага хозача гlулакххехи эздийча къамаьлахи» йола беседа.

П. ПОПОВ.

Школаш кердача дешара шера кийчлуш я

Сихденна лел кердача дешара шера кийчонаш яра балхаш Наьсарен районерча школашка. Школай зданеш тоаеш, классашта лаьрхla керда помещенеш хьалъеш, парташ, истолаш, классни доскаш, кхыйола мебель тоаеш латт районе.

Дошлакъий-Юртарча школа зданена уж массадола балхаш даь йистедаьннад. Хьалъеш латт укхаза шин класса лаьрхla йола здани а, юрта мел долча, деша аха ха йолча, беро дешаргдолаш. Хьехархошта а школанна а lана эшаш дола дахча тlаоваш да.

Яндперча школа помещенеш а кийчъяьй кердача дешара шера, кхыдола балхаш цаь а даьннад укхаза.

Укх шера керда 3 хьехархо воагlаргва школе. Царна эшачун а ханнахьа йоакхо яьй школа директора нов. Костоева, завхоза нов. Галаева. 5 хьехархочоа тоъам хилла квартираш кийчъяьй, царна доаго дахча а lалашдаьд.

Хьехархоша юртара 7 шерагара 16 шерага кхаччалца ха йола бераш яздаь къоастадаьд укх шера школе дахийта. Иштта кхычахьара школаш а я дешара шера кийчлуш.

Дешара новкъарло ергьяраш а да укхаза хьагуш, из иштта ца хилар лови дале а.

Деша багlарашта боагlача бесса политехнически хьехам бала йиш хургйоацаш да школера электроэнерги дlахоадаяр.

Дешара-производственни мастерске болх дlабахьа йиш йоацаш ба электроэнерги ца хилар бахьан долаш.

Е езача тайпара цу гlулакха йоакхо е декхарийла я совхоза дирекци а районо а.

У. АБАДИЕВ.

Хlара lатта — 20 тонн силос

Сунженски районерча колхозникаша хьинаре къахьег хьайбаш диза а дlайха а lаьнтара дахар духьа. Ерригa колхозаш хьажжlий силос кийчъеш йоахк. Силос йоллача болх беш 21 силосни комбайни, 29 трактори, 82 автомашини я. Кхаь дийнахьа районо 9000 тонн силос еллай. Укх шера сунженцаша декхар тlайийцад 76000 тонн силос кийчъе, хlара фуражни lатта 20 тонн хул цох.

Районерча колхозаша 2542 гектар йол хьекхай, ерригача аьлах аргlаш даь баьннаб, ахане совгla яр, доахан lаьнгара доахаргдолча фермашка хьатlаззай. Сихбенна чах аргlаш деш а боахк колхозникаш, дlайийна баьцаш хьекха а вlашкатеха а бала боахк уж.

Геттара дика лел силос йоллара балхаш «Путь к коммунизму» яхачеи XX партсъезда цlерахчеи колхозашка. Къаьстта дика болх беш ба XX партсъезда цlерахча колхозе силос хьоккхача комбайнашца болх беш бола комбайнераш Андрей Георгиевич Ефремови Данил Михайлович Жирови, цар шоай нормаш 125—130 процент кхоачашъю.

Сунженски районера хьайбаш леладераш фермай помещенеш тоае болабеннаб, цар декхар тlайийцад 1 сентябрь хьатlакхачалехьа из болх йистебаккха.

И. КИРОВ,
Сунженски районерча юрта боахама инспекце керттера зоотехник.

Дика хьийкъад баьца дааpаш

Семилетка хьалхарча шера план кхоачашъяр духьа социалистически ях а лоаттаеш хьинаре къахьег Назрановски совхоза Пхьилекъонгий-Юртарча отделенерча юрта боахама къахьегамоша. Отделенерча къахьегамхоша шоай ханнахьа баьца даарийи сомийи участке 350 тонн моттигера удобренеш йир. Шозза оасар даьи, культиваци яьи, цкъа гувнаш даьи дола баьца даараш lалаьмате дика хьийкъад. 84 гектар баьца даараш да отделене, царех 20 гектар горох я. Хьалха хьайоала кабуци, нарсаши пачхьалкхенна дlалуш а укх деношка помидораш дlаяла болалургболаш а ба уж.

Дика къахьегаш я Горчханова Фадиманеи Сакалова Забратеи кулгал деш йола звенош. Цу звеношцара къаьстта дика болх беш ба Плиева Тазирати, Горчханова Багlдати, Котиева Сакинати, Дешноева Кейпеи, Сакалова Миновси.

Юкъера лаьрхlача хlара гектара тlара 25 тонн помидораш йоахаргья, йоах цар, шоаш тlайийцача декхарел 10 тонн совгla. Дика хьувкъаш латт тlехьа хьайоала кабуц а.

У. ГОРЧХАНОВ,
«Назрановски» совхоза Пхьилекъонгий-Юртарча отделене. овощевод.

Цеха болх тоабеннаб

«Красный молот» яхача завода производственни вахара юкъе боккха лоархlам болаш я, механически цехашта машинаш арахецара езаш йола деталаш хадданза лоаттае декхарийла йола, чона оатхалаш ю цех.

Лоаладаьча чонах оатхалаш еча цеха болхлоша чlоагla къахьег ший ханнахьа механически цехашта эшаш йола деталаш кийчъе тlерташ. Из иштта дале а, июнь бетта хала хьал эттар заводе, редуктораш кийчъе ца а кхоабеш. Формовочни материалаш эсала хиларах лоаладаьча чонах дика редуктораш хьае вlаштlехьдаланзар цеха. № 2 йолча цеха план кхоачашъяра чlоагla новкъарло еш дар из гlулакх.

Из гlулакх кхета а даь, дикагla болча формовщикаша Кончицкеи Беляковси редуктора корпуса формовка елга шоай бригадага хьада аьлар.

Йоккха балха говзал йолча цу новкъосташа доал деча бригадо формовкай дикал лакхъяр бахьан долаш, лоаладаьча чонах редуктора корпусаш елга lалаьмате дика тоаденнад, цунга хьежжа тоабеннаб кхыча механически цехий болх а.

И. МАЙОРОВ.

lажаш чуэцар

КРАСНОДАРСКИ КРАЙ. Пластуновски районера «Агроном» яха сомий совхоз вай мехка эггара йоккхагlчарех я. Цу совхоза сомий бешамашкара хьалха кхачаш бола lажаш чуэца болабеннаб. 200—250 центнер lажий йоал юкъера дlалаьрхlача хlара гектар тlара. Бlаьш тоннаш lажаш бохка дlабахьийтаб.

СУРТА ТlА: «Агроном» яхача совхоза йиълагlча отделене lажаш чуэцаш боахк. Хьалхашкахьа бlаргагураш болхлой Анна Довбняи (аьрдехьа) Раиса Стриженкои ба. Планах яккха езараш 250 килограмм йолча метте царех хlаране денна-ден 400—500 килограмм lажий йоаккх.

Е. Шулепова сурт.
ТАСС фотохроника.

Машаре дахара ленински принцип — СССР-а арахьарча политика генеральни лини я

Советски машар безача арахьарча политика лардаш ехкар В. И. Ленин ва. Ши система — капитализми социализми машаре яхара а царна юкъе машара ях хилара а йола ленински принцип цу политика чlоагlало я.

Арахьарча политикаи дунен халкъашта юкъерча гlулакхийи хьакъехьарча дешаях яздаьча Ленина дерригача йоазонаш тlа белгалъяьнна ювцаш чакхйоал уж системаш машаре яхарах йола идея. Империализм йолча хана капиталистически мехкаш экономически политически цхьатарра дегlа ца доагlаш хиларах долча, ше хьадийллача закона тlара Ленина 1915 шерехьа а арадаьккхар хьалхарча юхьага социализм къаьстта хьайийцача массехк мехка, кхыметтел цхьан мехка а, котъяла йиш хилар. Цунах дика гуш дар цхьан къаьстача исторически хана чухь цхl яле а массехк яле а социалистически пачхьалкхе капиталистически пачхьалкхенашта юкъе яха езилга.

Ше хьахиннача хьалхарча деношка денз Советски правительствос щий арахьарча политика ларде лаьцар ши система машаре яхарах йола ленински принцип. Из идея йолаш дар Советски пачхьалкхен арахьарча политика хьалхара документ — машарах дола Декрет. Кхыметтел советски республика духьалара кхыча пачхьалкхений тlема интервенци сихъеннача хана а В. И. Ленина туш хиннад «социалистически капиталистически пачхьалкхенаш вlаши ул-уллув яхаш» ха йоагlаргхилар (соч., т. 30, 21 оагlув).

В. И. Ленина йоазонаш тlа дlахьекхадар социализм машаре яха йиш хиларал совгlа, из яханза аргйоаца объективни санна субъективни а йолча порядках йола кертера фактораш. Объективни порядках йолча факторех лаьрхlай Ленина: социалистически мехкашца леладу бувзамаш дегlадоалаеля капиталистически мехкашта эшаш хилар; империалистически мехкашта юкъе кlоаргга вlашдухьаленаш хилар (цу фактора къаьстта лоархlам хилар Советски пачхьалкхо хьахиннача хьалхарча шерашка); империализма система мелъеш а агрессорий низ юхатетташ а бола халкъ мукъадаккха колониальни кхычарна кара долчеи мехкашкарча халкъаша лоаттабу къовсам; социалистически пачхьалкхен тlема экономически, политически низ чlоагlбар. Ши система машаре яхилга вlаштlехьа даккха империализмах йоалла машар бохабара тlера йола оамал дlаяккха езаргья, общественни процесса субъективни факторан йолаяийта езаргья. Ленина царех лийрхlай социалистически пачхьалкхен машар беза арахьара политика, машар бахьан халкъаша лоаттабу къовсам, Советски Союза машар беза арахьара политика.

Дунен хьалхара тlом хилча денз дунен шоллагla тlом хиллалца йола ткъо шу совгla ха яьккхар Советски Союзо моастагlал долча капиталистически гона юкъе йоаллаш а машара цаl мара йоаца чlоагlало ще йолаш а. Дунен цу шин тlема юкъе хинначул овлан тlара хувцалелар дунен халкъашта юкъера хьал дунен шоллагla тlом хинначул тlехьагla. Хlанз Советски Союз цхьаь яц — цунца яхаш я Китайски Халкъа Республикеи халкъа демократе кхыдола мехкаши. Социалистически лагерь шоаех хьахулача цу мехкашта юкъе вежарашха долча юттагlлеви вlаши новкъостал дарей гlулакхаш латт. Социализми коммунизми хьалъяр шоай керттера декхар дола социалистически пачхьалкхенаш машар чlоагlбе а лорабе а хьаштдолаш я. Цудухьа Советски Союза арахьарча политика кертера принцип йола системаш машаре яхареи царна юкъе дикка гlулакхаш хилареи тlехьа лоаттабу къовсам — социализмах дунен система яьчул тlехьагla кхыча социалистически мехкий арахьарча политика чlоагlало а хилар. Социалистически лагера низ цу мехкашкарча халкъий дог уроттадеча идеяй сийлахи гуманизми хиларах лаьтта lац. Цу пачхьалкхенашка ба атомнии водороднии бомбаш бе йоаллаш тlаболаla агрессораш юхатоха а машара гlулакх лораде а могаргдола экономически тlемеи низ. Вай ханара эггара низ болашагla дола керда герзаш Советски Союзага хилара, уж цук дунен хьаштдолча моттиге кхачийта могаргхиларо, шеко яц Малхбузера цхьадола дlайха коргош хьа а кхетадолийт, из бахьан долаш дола хlама хlалак дергдола тlом хьоабечара юха а увз.

Дунен шоллагla тlом хинначул тlехьагla кхы а чlоагlагla сихъелар дунен капиталистически система кризис. Тоlадаь доахкача дукхагla долча халкъаша хlанзехьа а lоккхайсад колониальни lазапа гlабаш. Дукха ха йоаццаш паргlата даьнна халкъаш машар чlоагlбе хьаштдолаш да, хlана аьлча, машар хьалашка мара могаргдац царна коммунизмагара хьадоагla шоаш экономически тlехьадисар дlадаккха. Цудухьа лелаю цар машар беза арахьара политика, «машара зона» юкъе а йолх.

Системаш машаре яхара пайда луш йолча, Ленина йийцача объективни порядка факторий а байнабац шоай лоархlам: капиталистически мехкашта юкъера вlашдухьаленаш, социалистически пачхьалкхенашцара торговли дегlайоалае капиталистически пачхьалкхенаш хьаштдолаш хилара шоай лоархlамаш дlадаланза да.

МАШАРА ГlУЛАКХАШ ХАЛКЪАША КЪОАСТАДЕРГДА

Тахханалца машара духьаларчар йоах, Советски Союзо системаш машаре яхарах дола лозунг лоаттаду малхбузерча мехкий фийлал мел я яь, тlаккха царца тlом бе. Цхьабакъда цу фаьлтех нах кlезига теш, уж вахаро ше харцду хlанз. Ше хьахиннача хана денз Советски Союзо хадданза а ший ларттla а дlахьу ленински арахьара политика. Цо лерхlар ши система машаре яхар да. Революце хьалхарча шерашка а, дунен шин тlема юкъарча хана а, тlом хиннача тlеххьарча шерашка Советски Союза низ lалаьмате чlоагlа дегlабеначa хана а советски пачхьалкхен арахьара политика машар чlоагlбара тlехьа лоаттабеча къовсама политика хиннай, из иштта йолаш а я, хург а я. Социалистически обществона хийра я капитализмах йоахка тlом хьоабеш йола вlашдухьаленаш; тlом хьаштдолаш йола социальни группаши классаши яц цун. Даьне а уж гlулакхаш а доацаш, машар хилара хьал оттар боккхача лоархlаме да социализми коммунизми хьалъеча.

Империалистически пропаганда Советски Союза арахьара политика наха хьалхашка ийрча яккха гlерт. Советски Союз кхыча мехкийи халкъийи чурча гlулакхашта юкъе лелх, царна юкъе «революци яхьа гlерт», ший лоlами lаьдали царна качкхолла гlерт, йоах цу пропагандо. Уж тайпа дувцараш цхьаккха хlама бакъдоацаш харц да. Кхыча мехкашка прогрессивни низаша лоаттабеча къовсама тlехьа цlена дог-уйла долаш Советски Союза къахьегамхой хилар ховш ма дий. Цхьабакъда из дог-уйла яц революци доазол дехьа яхьа лаьрхla. Марксисташа лерхl революци заказах е йиш йоацаш. Мехка чухь из хила ха а хьал а эттача ше хургья революци. «Революци доазол дехьа яхьа» гlертарахи «дунен тlарча коммунизмо лехарехи» яха харцдар эш империалисташта кхыча мехкий чурча гlулакхашта шоаш юкъе гlертилга къайладахьа, из эш царна социалистически пачхьалкхенашта духьал моастагlал тlехьа шоаш леладу гlулакхаш къайладахьа.

Советски пачхьалкхено ше хьахиннача хьалхарча деношка денз паьккхайкадир халкъаш шоай пачхьалкхе хила бокъо йолаш хилар, ерригача пачхьалкхенашцеи халкъашцеи, доккха дараш а зlамига дараш а, цхьатарра бокъо йолаш, цар суверинитети территоре бlарччали лоархlаш гlулакхаш леладе ший безам хилар. Советски Союз ший хур деш я капиталистически мехкашца дика а машар чlоагlбеш а дола гlулакхаш леладае гlерташ. Ший арахьара политика Советски Союзо дlахьу мехка чурен кхыча мехкашкареи общественни уйла а лоархlаш. Революци эттача хьалхарча деношка а Ленина дlакхайкадир, Советски Республико къайлагlара дипломати леларгйоацилга, кхыча пачхьалкхенашцара гlулакхаш дерригача дуненна а ховш ше гуччахьа леладерг долга. Советски арахьара политика массанахьа а дерригача мехкашкарча дукхача наха езаш а цар хьалоацаш а я. 1920 шера В. И. Ленина яьхад «вай машарера политика дунен тlа бахача нахах дуккха-дукхагlчар могаеш я» (Соч., т. 30, 365 оагlув). Кхы а чlоагlагla ала йиш йолаш да из тахан.

Социалистически лагера мехкий арахьарча политика машара гlулакхаш дика кхетаду, кхыметтел политика ца йовзача наха а. Цо новкъостал ду арахьарча политика гlулакхашта юкъе сакхетам боллаш социалистически мехкашка меттел капитализма мехкашка а мугlарах болча наха тlа-тlа а дукхагla дакъа лацара. Советски Союзи кхыйола социалистически пачхьалкхенаши капиталистически мехкашкарча къахьегамхоша хьаллаьцар — цар шоай хьашташ бахьан къовсам лоаттабелга а машареи социальни прогрессеи гlулакх лораделга а да. Социалистическии капиталистическии мехкий хьалхле лелаеча деятелаша посланеш дlа-юха кхахьийтар, уж вlашагlкхетар санна йолча кердача методаша дикагla а шерагla а дlайовзийт советски дипломати дуккхача къахьегамхошка. Цар торо хулийт берригача мехкашка бахача дукхагla болча наха Советски Союза арахьарча политика машарера уйлаш дlайовзийта. Эттача хьалага хьежжа ласташ а бакъда принципиальни ларттlеи а дlахьош йолча СССР-а Советски арахьарча политико, машара гlулакха юкъе цо дика а хьинар долаш а дакъа лоацаш хиларо шоаш лорабала безача хьал тlа оттаду империалистически пачхьалкхений тlом кхайкабеш дола гlозараш, гучайоах цар агрессивни планаш.

Арахьарча политика дешаш дувцача дуккхача наха дика дакъа лоацаш хиларо йоккхий халонаш хьалхашка оттаю машара моастагlашта. Царна хlанз иштта атта дац гуччахьа тlом болабе. Цхьабакъда халкъашкара а доацаш агрессивни низаш хlама де йиш хургьяц, халкъаш кердача тlем тlа царна вlашка хоахкалург дац яхилга дац из. «Тlом хьахулаш йолча къайленах» Ленина дийцараш хlанз а шоай лоархlам ювнаа да. Тlом хинначул тlехьагla империалистически пачхьалкхенаша леладеча дуккхача моттигерча тlемаша тешал ду Ленина уж дешаш хlанз а лоархlам болаш хиларах.

Дерригача дунен тlа машараи системаш машаре яхараи тlехьа бола болам шерра дlаболабеннаб. Капиталистически тайп-тайпарча мехкашка тайп-тайпара да цу боламо шоай правительствоша леладеча арахьарча политика юкъе лоаца дакъа. Тlа-тlа дукхагla кхетабе баьннаб дуккха бола нах арахьара политика — шоашка кхоачаш дола гlулакх хилар. Дунен халкъашта юкъера гlулакхаш дикача а воча а новкъа ластарга хьежжа латт вай ханара керттера дош — дунен тlом хургба, хургбац яха дош. Пачхьалкхенаш атомнии водородни герзаца кийчлуча хана дунен тlа керда тlом хьар дуккха миллионаш бола нах а адамий lалаьмате дукха рузкъа а хlалак де кхерам тlатоссаш да. Хlанз исторе ше оттадаь хаттар алхха цаl мара дац: шаккъе а система машаре яхар е дуккха хlама хlалак деш дола герз юкъе а доаладеш, дунен керда тlом хьар. Иштта эттача хьалашка системаш машаре яхилга де йиш йола гlулакх хинна ца lеш, исторически хиланза даргдоаца, вай замано объективно дlадехаш дола хlама да.

Советски халкъо ши система машаре яхар — шин системо — социализмои, капитализмои машаре лоаттаеча яхьах, е Ленина яьххача тайпара, шаккъе а оагlув ше-ше котъя-

Тахан строителий Ерригсоюзни Ди да

КОММУНИЗМ ХЬАЛЪЕРИЙ ХЬАЛХАРЧА МУГIАРАШЦА

Дезача ден сийна

Халкъа боахама массадолча доакъошка технически прогресс яра йола вай парте XXI съезда решенеш кхоачалъяра мероприятеш оттаяьй СОКП ЦК июньски Пленумо.

Пленума Кхайкарала жоп луш ший беррига низ а торонаш а ворхI шера план ханал хьалха кхоачашъяра оарцагIдаьхад республикерча «Сельстрой» яхача треста строителашеи монтажникашеи. ГIишлош хьалъеча деча халача балхашта механизаци яр. Уж доккхий декхараш кхоачашдара боккха лоархIам болаш долга дика кхета а деш цу гIулакхa йола керда торонаш гучайоахаш балхаш ду цар. Цу балха доккха дакъа лоац тха рационализатораша. Цар тийнна предложенеш балхаш аттача дахара, къахьегама овсарал лакхъяра, хьалъеча гIишлошка дIабода мах лохбара чIоагIа лоархIаме я. Рационализатораша еннача предложенех конструкци а оттаяь «С-100» яхача тракторах 3 тонн дозал дола хIамаш хьалъийергйола кран яьй тха тресте, «Беларусь» яхача трактора орашка а, сантарашка а латта чухьокхаш бола бахьа беллаб. Дукха да кхы а рационализатораш-та карагIдийнна боккхача пайдане дола гIулакхаш.

Белаштеи носилкаштеи меттел низ бола техника: бульдозераш, сантараши ораши доаха, бIоагIий догIа машинаш, кранаш каракхьачай строителашта. Цар аттача даьхад балхаш, къахьегама овсарал а лакхъяьй.

Семилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяр духьа социалистически ях а йоаржаяь дика толамаш даьхад «Сельстрой» треста цхьаццайолча коллективаша. Къаьстта дикача балхаца белгалъяьннай Наьсаре̃ра строителийи монтажникийи прорабски участок. Цу участко строитела Денга электрически лампаш лотаяьй Наьсарен зооветеренарни техникуме, Наьсарен больнице, Пхьилекъонгий-Юртарча хьакхий ферме, Серноводскерча юртбоахама техникуме. Къаьстта дика балхаш даьд бригадира Г. А. Бычковс, электромонтераша Х. Оздоевс, И. Х. Димеевс, С. Камурзоевс, М. Мальсаговс, бригадира Н. А. Сенчиевс. Строительно-монтажни балхашта йола 7 бетта программа 102 процент кхоачашъяьй участко.

ЧIоагIа хьинаре къахьегаш ба нов. Шадыжевс кулгалдеча строительни участкера болхлой. Цар II квартала план 127 процент кхоачашъяьй. Халъеш латтача гIишлошта эша материалаш хан-ханнахьа тIакхухьаш дика болх баьб треста АТК коллективо а. Укхаза ах шера йола план 110,8 процент кхоачашъяьй.

Дика балхаш ду треста чуйоагIача кхыча участкашкарча строителаша а. Из бахьан долаш строителий дезача дента дика совгIаташ кхаьчад республика юрташкарча къахьегамхошка. Тха строителаша йисте а даьха дIаденнад Наьсарен районерча Пхьилекъонгий-Юртарча ферма болхлошта шхи цIа, «Назрановски» совхоза центральни усадьбе шишша квартира йолаш диь цIа, Грозне Калинина цIерагIча поселке киноплощадка, опытни станце шишша квартир а йолаш ши цIа, Ермоловски подстанци, межколхозни кирпични завод Шелковской районе, Надтеречни совхозе электроэнергеце хицеи кхаш Iалашдергдолаш кхо подстанци, Науре аптека. Иштта совгIаташца накъа баьхкаб тха строителаш шоай цIейна.

Тха треста дикагIа болча болхлоша Наьсаречра участка начальника М. Ш. Шадыжевс, прораба О. Балаевс, мастера М. Дудурговс, механика О. Котиевс, бригадираша К. С. Мушковатовс, Ягодина, Коньковс, электромонтераша Цидаевс, Даниловс, Фроловс, плотникаша А. С. Куриевс, А. Ю. Баркинхоевс шоай дикача балхаца хьокхамаш тел треста берригача болхлошта.

ССКП ЦК июньски Пленума решенеша догаш гIоздаьхача строителийи монтажникийи коллективо ший беррига низ дIалургба республике дукхагIа тIишлош хьалъяра а электирификаци яра а. Из да тахан шоай дезача дийнахь цар луш дола дош.

А. КУЛЬКОВ,
«Сельстрой» треста партбюро секретарь.

Цифраши БАКЪДАРАШИ

❊ ВорхI шера чухь пачхахьалкхен капитальни вложенеш 1940—1970 миллиард сомага кхаччалца лакхлургья, е дIадахача ворхI шера хинначул 1,8-зза дукхагIа, цунца промышленносте 2-зза дукхагIа а хулаш. Семилетке халкъа боахамга дIадохийта ахча советски Iаьдал эттача хана денз дIадахийтар миссел хургда.

❊ 1959—1965 шерашка еза-йоккхача индустре лардий лард йолча Iаьржача металлурге предприятеш хьалъеча а, яраш тоаеча а, бIаь миллиард сом гаргга ахча дIадохийтаргда.

❊ ВорхI шера чухь химически промышленность юлляраша хьалъе а йолчарех тоае а езаш 270 йоккха предприяти я, царех синтетически материалаши хIамаши еш 257 а йолаш. Йолаш ярашца цхьана цар арахеца искусственни хьоаса США арахецачул дукхагIа хургба.

❊ Мехкдаьттан газен промышленноста капитальни балхашка семилетке мехко дIадохийтаргда 170—173 миллиард сом, дIадахача ворхI шера дахийтачул хIама ца эшшаш шоззен ахаззен дукхагIа. хIаьта газови индустрега диазза совгIен мехкадаьтта-химе объекташ хьалъеча 25-ззен дукхагIа а дохийташ. ВорхI шера чухь хьал а яь, болх бе йолаялийта еза 30 эзар километр совгIа нефтепроводаш, продуктопроводаш, 26 эзар километр магистральни газопроводаши царех дIакъаьста городашка гIоргдола 50 гаргга гаи.

❊ Электростанцеш, электрически а тепловой а сетеш еш ворхI шерарча планах дIадахийта лерхI 125—129 миллиард сом ахча. ДукхагIа долча даькъе тепловой станцеш хьалъергья.

Нефтяникашта дукхагIа цIенош

Коммунистически партес строителашта хьалхашка декхар оттадаьд берригача советски къахьегамхошта ма могга сихагIа цIенош хьалде, аьнна. Из сий дола декхар кхоачашдара шоай беррига низ а хьалкъал а дIалуш хьинаре къахьег «Малгобекнефта» НПУ строительно-монтажни цеха къахьегамхой коллективо.

ССКП ЦК июньски Пленума кхайкарал къоабалдеш, социалистически ях а йоржаяь, дикача балха хьокхамаща семилетка хьалхара шу чакхдаьккха лаьрхIа хьинаре къахьегаш ба цеха болхлой. ДIабахача ворхI бетта наха чубаха керда цIенош хьалдара план 112 процент кхоачашъяьй строительно-монтажни цехо. Нефтяникашта дика кийчъяь 22 керда квартира дIаеннай строителаша. Цул совгIа гаргарча хана дIадала лаьрхIа 24-квартирах латта цIенош а да. Планах строительно-монтажни цеха укх шера хьалъе езар 550 квадратни метр хургйолаш цIенош да, бакъда хIанзале хьалдаьраш 1000 кв, метр гаргга да, кхы хьалдеш а латт. Хьалдаьча цIеношка дIабода мах планал 2 процент лохбаьб цеха коллективо.

Строителашта юкъе хьалхле лелаеш а, Iалальмате дикеи чехкеи болх беш а ба Иванов Андрей Герасимович керте латтача бригадера плотникаш А. Яхьяев, А. Галиханов, М. Шейко. Цхьанна а хана балха нормаш 180-200 процентал лохехьа кхоачашъяц цар. Каменщикашта юкъе дикагIа болх беш хьайоагIа Мелишак Николай Михайловича хьалхле лелаеш йола комсомольско-кагирхой бригада. Балха нормаш 195 процент кхоачашъю цу бригадо. Къаьстта дика болх барца белгалбаьнна ба бригадацара каменщикаш Червяев Махьмад, комсомолкаш Суклунова Екатерина, Гогина Лида, Голова Зина. Цар хIара денна балха норма 200 процент а кхы тIех а кхоачашъю. Иштта дика болх беш ба штукатураш Андронов Денис Васильевич, Котенко Мария, Герасименко Екатерина, Кодунова Антонина, иштта кхыбараш а.

ГIишлош хьалъеча доккха дакъа лоац тайп-тайпарча железобетонни оатхалаша. Уж оатхалаш кийчъеча къахьег бетонщикаша Тросов Роман Петровича, Медов Османа, Есина Раисас, иштта кхыбараша а. ЦIаккха а ца эшийташ бетон лоаттаеш хьайоагIа бетономешалка мотористка, Горсовета депутат Колесникова Елена Михайловна.

Укх ворхI шера дукха цIенош хьалде деза МагIалбике мелови мехкдаьтта гучадалар бахьан долаш. Нефтяникашца цхьана ворхI шера план пхе шера кхоачашъе лаьрхIад строителаша а.

У. БАСИЕВ,
«Малгобекнефта» НПУ строительно-монтажни цеха начальник.

Тха совгIат

Плотникий, столярни, бетонни арматурни, иштта кхыдола а балхаш деш комплексни бригада я тха яр. 27 сагах латтача цу бригадера дукхагIа бола строителаш ФЗО йистеяьккхача балха баьхка ба, вожаш бригаде Iомабеннаб. Бригадера беррига болхлой кагирхой ба. Бакъда, дика товзал йолаш, барт тайна болх беш хьабоагIа уж.

Ше вIашагIеллача денз «Чечингстрой» треста № 1 йолча строительни управлене № 1 йолча участке хьалха латташ я тха бригада. План тIехкхоачашъяр — из бригада коллектива закон да. Масала, июль бетта план 200 процент кхоачашъяьй бригадо.

Тха бригадо Грозне хьалъяьй детсад, бани, 400 дешархочоа лаьрхIа школа, иштта кхыяраш а.

Укх шера январь бетта денз ший беррига болх школа—интернат хьалъеча бе йолаелар бригада. Цу хана хьалдетта пенаш мара дацар цу гIишлон.

Парте XXI-ча съезда а ЦК июньски Пленума а решенеша догаш айдаьча тха строителаша чIоагIа хьинаре къахьегаш сихдир строительни балхаш. Строителий цIейна дизза совгIат кийчде лаьрхIача тха бригадо социалистически декхараш тIаийцадар, планах 15 августа йистедаха лаьрхIа строительни балхаш цу дезача денга кхоачашде, аьнна. Уж декхараш 28 июле, лерхIачул 12 ди хьалха, кхоачашдаьд бригадо.

Уж толамаш доахача къаьстта белгалбаьлар Григорий Лазаренко, Юрий Савчук, Виктор Козлов, Николай Ковалев, Юрий Лебедев, Виктор Иванов, Анатолий Дементьев, Нина Василькина, Нина Еременко. Цу дикагIа болча болхлоша массаза а новкъостал ду тIехьабусача новкъосташта. Масала, дикагIа волча плотникаца Ю. Лебедевца 4 бетта болх баьча Саранов Анатолех а дика плотник хиннав, иштта дика болхло ва Ю. Козловца болх баь Храмов Борис а. Дукха да кхы дикагIа болча болхлоша шоашта вожаш тIехьакхебара дола масалаш.

Бригаде хIара болхло моллагIа строительни болх бе ховш ва. Из коммунистически бригада хила, аьнна тха строителий коллективо тIаийцача декхарех цаI да. Из кхоачашдаьд оаха.

Тахан, советски строителаша шоаш даь балхаш лоархIача дийнахь, тха коллектива ала йиш я строителий Денна ше дикача совгIатаца накъа еннай, аьнна.

В. ХАРЧЕНКО,
«Чечингстрой» треста № 1 йолча стройуправлене № 1 йолча участка комплексни бригада бригадир.

Сурта тIа: делкъига салоIача хана ший бригадерча болхлошца дIаходе дазача балхий хьакъехьа къамаьл деш воаля бригадир В. Харченко.
И. Плиева сурт.

ДикагIа къахьегаргда

ШоллагIа шу да аз гIишлош еча болх бу. Хьалха шахте бурильщик а бурильщикий бригадир а волаш балхаш даьд аз. Бакъда, къаьстта дукха беза сона гIишлош хьалъяра болх.

1958 шера бIаьсти а аьхкий а Аргуни Мартеи вIашагIтохаш канал доаккхача бетонщикий бригадир волаш болх бир аз. Совнархоза строительства Управлене № 7 йолча строительно-монтажни управлене чуйоагIаш я из объект. Цу управлене крекинг-заводе хьалъеча «Г-18» яхача установке балха хьа а хьожаваь, укхаза а бетонщикий бригадиралла болх бу аз. Соца цхьана вIашагIтеха керда бригада а ера цу объекте балха. Уж ба Йоккхача АтагIара нах. Канал дуллача бетонщикаш болаш болх баьча цар дIаболалушшехь дикача балхаца дIабовзийтар шоаш.

Кхо бутт ха я тха бригадо укхаза болх бу. Барт тайна, цхьа дезал санна, къахьегача тха бригада дика хьокхамаш даха карагIдувл. Тхоашта оттаяь план массаза а 130 процентал лохехьа йоацаш кхоачашъю оаха, хIаьта июль бетта план 144 процент кхоачашйир тха бригадо. Бригаде къаьстта дика болх барца белгалбаьннаб Джамалханов Рамзан, Оздоев Сайда, Апаев Шамсудин. Цар моллагIа а шоашта тIадилла гIулакх дика кхоачашдарца вокх болхлошта а хьокхам лу. Цудухьа, ала деза, цу дикагIа болча бетонщикаша ерригача бригада план тIехкхоачашъе доккха новкъостал деш хилар.

Семилетка хьалхарча шера керда установка яь яккха, аьнна лоаттабеча къовсаме шоаш лоацар цоккха дакъа долга а ховш шоай низ ца кхобеш къахьег тха бригадерча болхлоша. Оахош еш йола гIишло хьалъяь яьлча доккхийдеш цунна бIарахьеж тхо. Цудухьа сий долаш лерхI оаха строитела болх. Денна балха заданеш 150 процент кхоачашъю оаха август бетта а. Тахан тхой дезача дийнахь оаха дош лу кхы цикагIа къахьега.

М. БЕРСАНУКАЕВ,
№ 7 йолча СМУ бетонщикий бригадир.

Сурта тIа: (аьрдехьара аьттехьа) бетонщикаш Апаев Шамсудини Оздоев Сайдеи, бригадир Берсанукаев Мусаи цIеношта хьалтIайоаккхаргйола бетон ковшаш чуйотташ боахк.
И. Плиева сурт.

Цифраши БАКЪДАРАШИ

❊ Ейгачен кхачани промышленносте 1965 шу тIаккхоачаш 1700 предприяти хьалъе еза, царех ейгача промышленносте 156 кердаяраш хьал а еш, хьалхагIа е йолаяь 114 предприяти йисте а йоаккхаш. 250 дулха заводи фабрикеи, 1 эзар совгIа шурий предприяти, 200 консервнии кхыйолеи завод болх бе йолаялийта еза.

❊ ВорхI шера чухь ейгача промышленноста продукци 1,5-ззеи кхачан промышленноста продукци 1,7-ззеи дукхагIа арахецаргья.

❊ ВорхI шера чухь городашкеи болхлой поселкашкеи 15 миллион квартира гаргга а юртарча моттигашка 7 миллион а цIенош хьалдергда. ВорхI шера чухь нах чубаха цIенош чехкагIа хьалде а уж хьалдеш дIабода мах 1958 шера хинначул 14 процентал кIезигагIа боацаш лохбе а лерхI. СССР-е бахача нахах кхоалагIа дакъа кердача цIеношка баха ховшаргба.

❊ Строительни индустрии строительни материалаш ю промышленностьи дегIайолаеча ворхI шера чухь 110—112 миллиард сом дIадохийтаргда (дIадахача ворхI шера дахийтачул 79—82 процент дукхагIа).

❊ 1959—1965 шерашка строительстве къахьегама овсарле 60—65 процент лакхлургья.

❊ Строителий-кагирхой бIаьи йола бригадаш коммунистически къахьегама коллектива цIи яккха лоаттабеча къовсама юкъе яхай. Алхха РСФСР-а строительства Министрестве гIолла уж 1000 совгIа коллектив я.

❊ Ди тIехьа дукхагIа хул вай мехка Къахьегама Турпалаш. Алхха дIадахача шера 168 строитела Социалистически Къахьегама Турпала цIи еннай, 13 эзар совгIа сага орденаши медалаши еннай. Сийлен совгIаташ деннад дукхача строительни коллективаштеи предприятештеи. Укх шера строительни индустре 21 болхлочоа Ленински премеш еннай.

Барт тайна бригада

Парте XXI-ча съездо оттадаь сийлахь-доккхий декхараш кхоачашдеш доккхий балха толамаш доахаш къахьег Наьсарен-Вокзале 520 дешархочоа лаьрхIа кхозза вIаштIара яь школа—интернат хьалъеш коммунистически къахьегама бригада, аьнна цIи тилийта къовсам лоаттабеча Албогачиев ИсмаIалий бригадо.

Из 45 болхлочох латташ йола бригада дентара-дента къахьегама овсарле лакхъеш хьайоагIа. ССКП ЦК июньски Пленума сийна тIаийца хинна декхараш цхьаццa йола строительни материалаш йоацаш хало хьийга яле а тIех кхоачашдир бригадо. Лардацара деррига балхаш йисте а даьхар пенаш хьалдотта а доладир. Къаьстта доккхий къахьегама толамаш даьхар цхьаболча болхлоша. Царех ба тайп-тайпара балхаш ду балха чIоагIа тIера вола зIамига саг Джандигов Салман, мехкарий — Арсельгова Сахрат, Тебоева ПятIамат. Цу къоначa болхлоша хIара дийнахьа 120—130 процент балха нормаш кхоачашъю. Доккхий толамаш доах бригадо строителий цIейна дика совгIаташ кийчдеш а. Цу бригадерча каменщика Сапралиев Махьмад балха 6 дийнахьа 11 дийнахьа бе беза болх баь йистеваьннав. Каменщика Местоев АртагIас цхьан балха дийнахьа 1300 кирпишках пен ботт, дийнахьа йоагIача ши нормал тIех я уж. Дика балха овсарле йолаш къахьег бригадерча дукхача болхлоша. Дикача балха хьокхамашца дезду цу барт тайнача бригадо строителий цIей.

М. АЛИЕВ,
Наьсарен-Вокзале хьалъеча школа — интерната прораб.

ла машаре къовсаялрах. Советски нах, деррига̃ча социалистически мехкий халкъаш кийча да капиталистически мехкашца иштта йола ях лаца. Ядерни герз хьадарца а доацаш, халкъий вахара хьал тоадарца, царна шортта материальни духовни рузкъа Iалашдарца социалистически система толамагIа хилар дIахьокха кийча да уж. Иштта йола ях дерригача халкъашта пайдане хургья.

Дунен халкъашта юкъе хIанз эттача хьала кIоаргга марксистски-ленински тохкам а баь, исторически кердача хьалашка хIанз тIом хиланза баргбоацаш хIама дац аьнна вывод йир ССКП ХХ-ча съездо. Цу выводо социалистически мехкашка торо хулийт машарера арахьара политика дика дIаяхьа, агрессорий провокацеех ца кхера а царна йоагIаш йола хIама тоха а. Парте ХХ-гIа съезд хинначул тIехьагIа дIадахача кхаь шеро практике бакъдир из вывод нийса ях хилар. Цу шерашка империалисташа Египтаца тIом хьоабир, Юхерча Малхбоаленна тIема кхерам тIатессар, Ливанаи Иорданеи духьал интервенци вIашагIъеллар. Тайване Китая чурча гIулакхашта юкъелилхар. Цхьабакъда, тIа-тIа а дукхагIа дегIадоагIача машара низаша вIаштIехьа далийтанзар цхьаццанахьа шоаш лоаттадаьча тIема кхуврчех дерригача дунен тIа тIема цIи лотае империалисташа доладаь гIулакх, цар юхатIехьашка даьхар агрессе низаш. Социалистически лагера мехкаш, Малхбоалера машар беза пачхахьалкхенаш чIоагIа духьал оттар бахьан долаш, дунен ерригача общественносто агресси дарцъярах лотадешшехьа а дIадоадир тIема кхуврчаш Юхерча а Юкъерча а Малхбоале, Гаьнарча Малхбоале, хIаьта иштта империалистий кхыйола зулмане планаш йоха а йир.

СЕМИЛЕТКА — МАШАР ЧIОАГIБЕЧА НИЗ БОЛА ГIУЛАКХ ДА

ХIанз керттера гIулакх беррига̃ юкъара машар лорабар да. ССКП XXI-ча съездо дIахо чIоагIдир тIом хиланза баргбоацаш ба яхилга харцхилар. Съездо тIаийца халкъа боахам дегIабоалабара ворхI шерара план тайп-тайпара системаш йола пачхахьалкхенаш машаре яхарах йолча ленински принципа ларда тIа машар лорабара а чIоагIбара а, хIаьта иштта халкъаш кхерамах лорадара а тIаерзаяь Советски Союза машар безача арахьарча политика керда уйла я.

ВорхI шерара план машар безара уйлах йизза я. Из кхетадеш а ма дий: экономика дегIайоалае иштта доккхий декхараш шийна хьалхашка оттадаь пачхахьалкхе тIом безаш яц, машар мара. ВорхI шерарча плана машар беза гIулакхаш бакъ ца дича ялац буржуазни печать а. Малхбузерча Германера «Франкфуртер рундшау» яхача газето язду, ворхI шерара план кхоачашъе Советски Союза «сатем бола арахьара политика эш», яхаш. «Иштта политика лелае гIерташ хилара дукхагIа тешам болийт, кхы мел долчарел чIоагIагIа», « яхаш мукIарло ду газето.

ВорхI шерара план кхоачашъяро кхы а чIоагIдергда машара а социальни процесса а чIоагIало йолча Советски Союзеи машар безача социалистически лагереи гIулакхаш, машара низаш дIахо а дегIадоаладергда, тIема низаш мелдергда. ВорхI шерарча плана тIа оттадаь декхараш толамца кхоачашдаро Советски Союзеи кхыча социалистически мехкаштеи боккха пайда баь ца Iеш, дерригача кхыча мехкий хьашташта дезаш хургда, хIана аьлча цу гIулакхо беррига̃ юкъара машар Iалашбергба.

ВорхI шерара план, хIаьта иштта кхыча социалистически мехкий экономически дегIадахкара планаш а кхоачашъяро йизза йола торонаш хулийтаргья дунен халкъашта юкъера гIулакхаш тIема наькъаца къоастадергдоацаш дIадаха. Дунен тIа арахецача ерригача промышленни продукцех ахаи совгIа продукци дунен социалистически система хьае йолаелча, дунен халкъашта юкъера хьал овлан тIара хувцалургда. Социалистически лагера кердача толамаша дерригача дунен тIа Iалальмате чIоагIдергда машара низаш. Машар чIоагIбе, машар лоаттабеча мехкех, дунен машара зона мехкех тIа-тIа а дукхагIа керда пачхахьалкхенаш дIакхетаргья, кхы а кIоаргагIа кхетаергья халкъаша тIом ца хилийта йола уйла. Социализма лагера тIа-тIа а дукхагIа дегIабоагIача Iалальмате боккхача низаца чIоагIало а лувцаш, машар безача халкъаша тIаккха империалистически мехкий тIом безача агрессивни гIозараща керда дунен тIом хьоабе увттаю планаш царга шоашка дIайоахийтаргья.

«Цу тайпара, лаьтта социализм йизза котъялалехьа, дунен цхьан даькъ тIа капитализм йоллашехьа а, бокъонца йола торо хургья адамий общества чура дунен тIом дIабаккха», — йоах нов. Н. С. Хрущева докладах ССКП XXI-ча съездо тIаийцача резолюце тIа.

Цхьабакъда, хIанз империализмо тIом хьоабергхиларах бола кхерам болаш а ба, тIемах бола кхерам теркам ца беш бита а йиш яц. Капитализм мел йолча хана, тIом хьоабе кийча дола Iовдала кортош массаза а корозгда. Цудухьа машар беза деррига халкъаш, деррига социалистически мехкаш фийла а машар бахьан лоаттабу къовсам лакхбеш а хила деза.

ХIанз машар лорабе мотаргдола Iалальмате доккхий низаш долаш да. Нагахьа санна империалистически агрессораш тIом хьоабе болалой, машара низашта уж эшабеш меттаха хIама тоха могаргда. Иштта эттача хьалашка империалистически пачхахьалкхенаша социалистически лагера духьал яьккха агресси алхха цхьан хIаманца — капиталистически система хIалак хиларца чакхъяргья.

ПЕРЕГОВОРАШ — ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕ КЪОВСАМЕ ДОЛА ДЕШАШ КЪОАСТАДАРА НИКЪ БА

Дунен халкъий хIанзарча хьале тIема кхерам духбувла хьаст ше болаш хьайоагIа американски арахьарча политика лаьца курс. Цу курсах США-н монополеш дуненна доал де гIерт. США-н доал ду гIозараш, хIаьта иштта НАТО-на юкъейолхача пачхахьалкхений гIозараш а сихдаь герз хьадеш да. атомни герз Iоадеш да, дунен халкъий къоастаданза дола дешаш машара наькъаца къоастаде туташ дац, дунен тайп-тайпарча районашка хадданза тIема цIераш а етт, тийшабалхаш а ду. НАТО-на юкъе кертера тIема низ а хинна дIаэттай Малхбузера Германи, цу агрессивни союза атомнии ракетнии кертера база а хинна дIаотташ латт из; машар безача халкъашта тIема кхерам тIатувсаш юха а корта хьалъайбеш реваншизми милитаризми йоаржаеш йола моттиг хулаш латт цох.

Империалистически агрессораша дунен массе даькъ тIа дахача халкъашта кхерам тIатувс. Гаьнарча Малхбоале, Гаргарча а Юкъерча а Малхбоале. Европа юкъе тIом вIашагIбехк цар, шоай кортамукъал бахьан къувсача Африка халкъашта духьал ба уж, Латински Америка мехкий чурча гIулакхашта тIемаца юкъелелх уж.

Агрессивни низаша леладеча цу гIулакхаша къаьстта лоаттабанза баргбоацача боакхх машар беза халкъаш цхьана вIашагIкхийтта лорадара тIехьа лоаттабу къовсам, дунен халкъашта юкъе къоастаданза латта дешаш тIема наькъаца къоастаделга дIадоаккхаш лоаттабу къовсам.

США-ни цар НАТО гIолларча союзникийи арахьарча политика агрессивни курс машара гIулакха кхераме хиларал совгIа хила йиш йоацаш йолга кхетаду дунен тIа тIа-тIа дукхагIа болча наха, хIана аьлча цу курсо йоагIача тайпара лархIац дунен тIарча низий юкъамоттиг, наха кхетаду из курс хувца езаш хилар. Из кхетаде болабеннаб США-е а. Масала, «Американски дипломате трагеди» яхача книжка автора У. Э. Уильямса мукIарло ду американски дипломати эпаргхилара, хIана аьлча дунен халкъашта юкъе латтача гIулакхий боагIаш бола мах беш оттаьяц из, «Декхар латт, — яхаш язду цо, — Советски Союзо англо-саксонски доал деш хинна монополи дIаяккхар бакъдарах, цул тIехьагIа, Россия, из къувсаш яле а, цхьатарра бокъо йолаш хилара мукIарло дарах, хьалха санна, Америка доал деш а иоацаш болча машаре Россеца дахаргдола программа оттаяьрах».

Машаре дахара гIулакх а кхоачашдеш хадданза къовсам а лоаттабеш, дунен халкъашта юкъера тIехьатетта йиш йоаца, германски дош, ядерни герза ду тохкамаши из герз шеи геттара дIадаккха барт бар, «шийла тIом» дIабаккхар санна дола дешаш отта а даьд, уж чакхдаха аьнна предложени а яьй Советски правительствос. Машара гIулакх деза мел долчо чIоагIа хьал лаьцар Германеца машара договореи Малхбузера Германи кортамукъа город хилийтеи аьнна, йола советски предложени. Къоастаде дезаш латта дунен халкъий гIулакхаш къоастадара никъ дIаболабе а пачхахьалкхенашта юкъе леттача гIулакхий кхохкам мел ба а лерхIаш, халкъашта юкъе машари доттагIали лоаттадарах йола ленински политика тешшаме дIа а хьош, Советски Союзо пачхахьалкхенашта эггара керте латтарий совещани гулье аьнна предложени оттаяьй. Советски правительства уж предложенеш дунен халкъашта юкъера хьал тоадара; тIом бе тIахьехаш дешча кхайкаралех из цIендара, социальни стройга хьежа доацаш массайолча пачхахьалкхенашта юкъе вIаши тешам а дика гIулкхаш а оттадара тIаерзаяь я.

Системаш машаре яхарах йола ленински принцип — дунен халкъашта юкъера дика гIулакхаш дегIадахкара нийса никъ хилар кхетадеш бола нах дунен тIа дентара-дента тIа-тIа а дукхагIа хулаш латт. Системаш машаре яхарах йола ленински идея дукхха болча наха тIа-тIа а дукхагIа дIаэцаш я.

(1959 шера 28 июле арадаьннача «Кабардино-Балкарская правда» тIара).

Беррига низ—дукха безача балха

Совнархоза строительства управлене производственни предприятей конторе аз болх бу ши шу дизад. Грузчик волаш дIаболабир аз укхаза болх. Цхьабакъда, 1945 шера денз 1954 шералца Казахстане сварщикал болх баь товзал йолаш вар со. ТIеххьарча хана 7-гIача разрядах бора, аз болх. Кастта укхаза а из сайна дукха беза болх бе волавелар со.

КПП арахецараш гIишлош хьалъеча эшаш йола тайп-тайпара материалаш я: дахчан хIамаш, железобетонни изделеш, иштта кхыяраш. Цул совгIа асфальт арахецаш завод а я тха конторе чуйоагIаш. ЧIоагIа лоархIаме ба укхаза сварщика болх.

Асфальт еча заводе моллагIа станок е оатхал телхача из сакхат сихагIа дIа ца даьккхача далац. Дукха нийслу сварка а яь оатхал хотта езаш моттигаш. Айса болх беча хана денз сихагIа а дикагIа а из болх кхоачашбара сай низ кхобац аз е ха а къовсац.

Цудухьа кхычахьа а сихха кхоачаш бе безаш болх нийсбелча дукхагIа йолча хана сога кхоач кхадж. Иштта вахийтавар со июль бетта Ишерская яхача станице а. Цига сиха ремонт е езаш асфальтни завода установка яр. Из болх сихагIа кхоачаш ца бича завода болх сацар кхерам болаш бар. Цудухьа 10 дийнахь бе боагIаш хинна болх 4 дийнахь кхоачашбир аз.

Балха заданеш массаза а шозза кхоачашъеш хьавогIа со, хIаьта июль бетта план 224 процент кхоачашъяьй аз.

Вай мехка гIишлош хьалъеча эшаш йола материалаш арахецача айса лоацар доккха дакъа долга а ховш сай беррига низ сайна дукха безача балха дIалу аз.

М. БАРКИНХОЕВ,
электросварщик.

Доазол дехьара

СССР США юкъера гIулакхаш МАШАРИ ДОТТАГIАЛИ ДОЛАШ ХИЛА ЙИШ Я

Н. С. Хрущева пресс-конференцех дунен тIарча кепа йоазоно дувцар

ГЕРМАНСКИ ДЕМОКРАТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА

БЕРЛИН, 6 августа. (ТАСС). Берлински демократически кепа йоазоно чIоагIа ювц Кремле хинна Н. С. Хрущева пресс-конференци. Н. С. Хрущева яьча заявлене ерригача текста е цох керт-кертера долчоа кепа техай газеташа. Советскии доазол дехьарчен журналисташа даьча хаттараштa цо тийнна жопаш а иштта цIендаь дувц газеташа.

Берлински демократически газеташа укх таппара кертайоазув а долаш араяьхай уж материалаш: «Каст-каста вIашагI а детталуш дагадувла вай, йоах Н. С. Хрущева Малхбузехьарча паччахьалкхен деятелашка» («Нейес Дейчланд»), «Вай бартадаха деза. ВIашагIкхийттача Штаташца дика гIулакх долаш хила безам ба Советски Союза» («Берлинер цейтунг»), «Эйзенхауэраца вIашагIкхетарах машара гIулакха пайда баргба» («Трибюн») иштта кхы дараш а.

«Нейес Дейчланд» яхача газето белгалдоах, Советски Союзан ВIашагIкхийттача Штаташтеи юкъерча доттагIлено тIема кхерам мелбергбар, яхаш. Ше США вахача хана дувцаргдола керттера дош, белгалдоах газето дIахо, тIом хиларах этта гIулакхаш дIадоахилга да, яхаш, кхайкаду Н. С. Хрущева, цу тIа а эггара лоархIамегIара дар германски шинна а паччахьалкхенна юкъе машара договор оттаелга а долаш, хIана аьлча цаI мара йоаца немецки паччахьалкхе йолаш яц.

Н. С. Хрущеви Д. Эйзенхауэри вIашагIкхетарах Аденауэра яьча заявленех лаьца даьча хаттара Советски правительства керте латтачо денна жоп къаьстта белгалдоах газеташа.

БОЛГАРИ

СОФИЯ, 6 августа. (ТАСС). Болгарски кепа йоазоно къастта чIоагIа дувц СССР Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущев США гIоргхилари США президент Д. Эйзенхауэр Советски Союзе гIоргхилари.

Тахан газеташа еррига а араякхай Кремле хиннача пресс-конференце советскии доазол дехьарчеи журналисташта яьча заявлене текст.

США

НЬЮ-ЙОРК, 6 августа. (ТАСС). Тахан Нью-Йоркски дерригача газеташ тIа доккхий кертайоазош а долаш арадаьннад СССР Министрий Совета Председатела Н. С. Хрущева пресс-конференцех дола хоамаш. Американски газеташ тIа керттера моттиг дIалоац Н. С. Хрущев ВIашагIкхийттача Штаташкеи Д. Эйзенхауэр Советски Союзеи гIоргхиларах йолча материалаша. Из гIулакх дукха а дукхагIа болча американцаша могадеш хилар гучадоал газеташ тIа араювлача материалех.

«Нью-Йорк геральд трибюн» яхача газета тIа кепа техай, американски общественни хетарий института директора Д. Гэллапа статья. Цу статья тIа йоах: «Советски премьер-министр Никита Сергеевич Хрущев американски мехка воссар дуккхача хана денз американски общественноста хулдалара, аьнна, дагадаьлла гIулакх да.

Юнайтед Пресс Интернейшнл агентствос яхачох, хьалха США президент хиннача Гувера кхайкадир, шийна хетаргахьа, президента Эйзенхауэра Советски Союза Министрий Совета Председателаца дIа-хьа визиташ елга соцадар, «чIоагIа хьаькъале да», аьнна.

ВIашагIкхийттача Штатий къаьсткъаьстача моттигашкарча наха, из мехка гIолла лелача хана, Н. С. Хрущев шоайцига хьехаш ду хоамаш а арадоах газеташа. «Городашкеи гражданий группашеи советски премьер шоайцига хьехилга тIа-тIа дукхагIа даржаш доагIа» яхаш корта а болаш йола корреспонденци кепа теха араяьккхай «Нью-Йорк таймс» яхача газето.

США хьалдолча наха хетар дувцаш долча «Джорнэл оф коммерс» яхача газета тIа араяьннача Э. Дорана статья тIа СССР Министрий Совета Председатели США президенти вIашагIкхетарах советско-американски торговли шеръяла тарлургда, яхаш, дувц.

АНГЛИ

ЛОНДОН, 6 августа. (ТАСС). Н. С. Хрущева пресс-конференцена раьза хинна ба Англе. СССР-еи США-и правительствошта керте латтараш вIашагIкхетаргхиларцара наьха безам сов а баьккхаб цу пресс-конференцес. Н. С. Хрущева цу пресс-конференцех бола хоам керда хоамаш деча хана радион телевидение гIолла а дIа а кхайкабир сайрийна арадоалача газеташ тIа кепа а техар.

Лондонски газеташа шоаш еча комментарешца тахан къаьстта белгалйоах Советски правительствонна керте латтачун заявлене тIара, къайлагIа хIама доацаш, цIенача дагара, дикадар хулдалара аьнна, «шийла тIом» дIабаккхара гIо де, дерригача дунен тIа чIоагIа машар оттилга дег тIа долаш вода ше Америке, аьнна Н. С. Хрущева кхайкадеш йола моттигаш.

Цхьабакъда, Англерча цхьадолча гIозараштa новкъа хилар Советски Союзеи Американ кулгалхой вIашагIкхетарах йола идея.

Цунах хетта «Дейли геральд» яхача газето тахан хоадам боллаш жоп лу дунен халкъашта юкъера кхоххам кIаьд ма лубалара яхача моастагIашта.

ИНДИ

ДЕЛИ, 7 августа, (ТАСС). Н. С. Хрущевси Эйзенхауэреи визиташ ерггхиларах бола хоам, яхаш язду «Джугантар» яхача газето, «сенсационни хинна ца Iеш, хIанзарча дуненна Iалаьмате дика хIама да. Советски Россенеи Америкаи юкъера гIулакхаш кIезига-дукха тоаденначул тIехьагIа, дунен халкъашта юкъера вIашдухьаленаш кIезиглургьяр, хIара мехкара тIема бюджет зIамиглуш, санна. Цул тIехьагIа, социальни дегIадахкара ахчеи рузкъеи дукхагIа хургда. Цудухьа, кIезига дегIадаьхка Азереи Африкереи мехкаш геттара раьза хургда Д. Эйзенхауэри Н. С. Хрущеви вIашагIкхетара».

ЕргIола визиташ, «исторически лоархIам болаш йола событеш» санна а лоархIаш «Деккан геральд» яхача газето язду «Гарримани, Никсони, кхы а эзараш американцаши советски общества Iалам дика кхетадаь а СССР-ца барта ца хилча дарг ца хилар соцадаь а, юха шоай даьхе йолча цIабаьхкаб. Эрсий кицо йоах: бIаьзза хозачул дикагIа да хIама, цкъа бIаргадайча. Нагахьа санна визит хинначул тIехьагIа гIулакхаш тоалойя, машара гIулакхаш а чIоагIа тоалургда».

ФИЛИППИНАШ

ПЕКИН, 7 августа. (ТАСС). Филиппински печато баьча хоамах Синьхуа яхача агентствос йоах, Филиппиний президента Карлос Гарсияс могайир СССР Министрий Совета Председатела Н. С. Хрущевси США президента Д. Эйзенхауэреи ергIола визиташ.

Гарсияс аьлар, США-неи СССР-аи юкъера гIулакхаш тоадаларо дерригача дунен тIарча машара сийлахьйоккха зама хьаелла мег.

Германски Демократически Республика. ХIара бетта-бетта дукхагIа хул Малхбузехьарча Германера Германски Демократически Республике баха хьачуухаш бола нах. Соахка цу юкъа баьхкачул кхоалагIа дакъа дукхагIа ба укх шера ГДР баха хьачубаьхка нах.

Сурта тIа: ГДР-а баха баьхка нах тIайнбеш йолча Эйзенахерча пункте вена ва мебельщик Гюнтер Бернер ший сесаги бераши шийца а долаш.

Центральбильда сурт.

Нью-Йоркерча советски выставка тIехьара денош

НЬЮ-ЙОРК, 6 августа. (ТАСС корр.) Нью-Йоркера советски выставка дIакъовла массехк ди мара дисадац. Выставка болхлоша американски болхлощца цхьана 11 августа экспонаташ Iояха болалургба.

ТIехьарча деношка дукхагIа ух выставке нах. ВIашагIкхийттача Штатий кхыча городашкара лаьрхIа дукха нах ух цига. «Колизея» цIеношка хIара Iурра-Iура массехк эзар саг юкъе а волаш Iалаьмате йоккхий очередаш латташ гу.

Массаза а санна, дукха нах хул керда советски станокаш хьокха оттаьча разделе. Дукха ха йоацаш цу разделе хьажа баьхка хилар Филадельфера дукха инженераш. Цар теркам тIабахар йIовхал новкъа йоаца легированни болатах хIамаш еш йола электроэррозионни станок.

Цу станока керттера конструктор волча инженераца Соловов Валереца къамаьл тоссаделар американски инженерий. «Мелла чIоагIа дар аьнна металлех хIамаш е йиш я шуга цу станокаш тIа» — аьнна хаьттар В. Солововга царех цхьанне. — «Я — аьлар советски инженера. — Из тайпа болх цхьаккха бац тха станока буларгбоацаш».

ТIаккха американски инженера Сэм Ратмановске аьлар: «Цхьаккха дица а тхона хьакха ца могаш дола металл дахьаргда аз шоана. Шуга цунах хIама йоаккхалургйий хар ловра тхона».

Массехк ди даьнначул тIехьагIа шоаш дийца металл а дахьаш баьхкар американцаш.

Выставке баьхка дукха нах гулбелар станока юхе. Массехк минут яьнначул тIехьагIа кийчъяь оатхал Соловов Валере шоашка дIаелча, цецбаьлар уж. «Ма чIоагIа болх ба ер, ма доккха хIама а да, ер дувца йиш йоацаш йоккха тамаш я», — йоахар американски специалисташа.

2 ди даьннача гIолла Сэма Ратмановске язъяь йоккха статья араяьлар «Америка машинист» яхача журнала тIа.

«Эрсаша хьаяьй, — яхаш яздора цо, — кхы меттел вай мехка хьае дага а йоацаш йола станок. Нагахьа санна эггара тIехьагIа вай арахийцача стандартни станокашца из нийсйича, теша хала дац, оатхал хьаеш 30-зза кIезигагIа цо ха йоаеш хиларах. ФуннагIа даь а уж тайпа станокаш хьае Iомадала деза вай эрсашкара».

Здравоохранене разделе массадола адам цецдоахаш да советски медицина эггара тIехьагIа карагIдаьнна хIамаш. ЖIалена чу шоллагIа дог деллача советски хирурга Демихов Владимира баь болх бувцар дех американски лораша массаза а. В. Демиховс яь эксперименташ — медицина юкъе доккха хIама да йоах американски лораша.

Iилма, техника, культура даькъе Советски Союза карагIдаьннарий выставка американцаша чIоагIа безам эцаш я. 5 кIиран чухь цига баьхкаб 1 миллион саг гаргга нах — цIи хеза болча паччахьалкхен деятелашкара денз мугIарегIарча болхлошкеи гIулакхерча нахагеи кхаччалца бола.

Болгаре Халкъа Республика. Городе Елине-Пелинерча ца йоагача материалий завода сибат. Хьалха дIаяхача хана Болгаре доазол дехьара кийъеш хиннача ца йоагаш йолча материалий итташ эзараш тоннаш хьаю хIара шерра-шера кердача предприяте.

«Болгарски фотографе» сурт.

КЕРДА ДОМНА

Днепропетровск. Петровске цIерагIарча металлургически заводе хьалъеш латт низ болаш йола керда доменни пишк. Ханал хьалха, укх шера 25-ча августе, из пишк йистеккхара тIехьа яхь а лоаттаеш, ханал дикка хьалха балхаш йистедоахаш ба строителаш.

Сурта тIа: хьалъеш латта керда доменни пишк.

Г. Пазенко сурт — ТАСС фотохроника

Низбарийн унахцIенабарийн цIей

Дукха цIейш дезду советски наха. Царна юкъе да дерригача халкъа юкъара цIейш а цхьан профессех болча наьха цIейш а — строителий Ди, шахтерий Ди, машиннаькъахой Ди, и. кх. дI.

Царех хIарадар шийший тайпара хоза а лоархIам болаш а да. Царна накъа болхаш къахьегама совгIаташ кийчду — хьалъю керда шахташи заводаши, планал совнагIа дукха тоннаш продукци тел. Кхы цхьакха а да вай халкъа цIей — цо юкъеоз масса тайпа профессех бола а зIамига-боккха а нах. Из — низа, кадайла, къонахчала цIей — Ерригсоюзни физкультурникий Ди да.

1939 шера денз хIара шерра-шера городашкеи юрташкеи миллионаш болча физкультурникаша хьаьхокх йоккха спортивни говзал Iомаяр дукха лоаттабеча къовсаме шоашта карагIдаьннараш. Коммунистически партеи Советски правительствоси хаддаза халкъа йоахо яр бахьан долаш шерагара шу массаза доал доккхагIа гIулакхаш карагIдувл физкультурникашта. Балхах е дешарах мукъа йола ха физкультурацеи спортацеи дIахьош бола нах денгара ди массаза доал дукхагIа хул.

Коммунистически партеи Советски правительствоси чIоагIа терко ю советски гражданаш масса а оатIорахьара дегIабоалабара, йоахо ю тIакхувш йоагIа тIехье дийша, унахцIена, дегIаца низ болаш, дог гIоздаьнна хилара.

Шерагара шу массаза доал дукхагIа хьахец ахча унахцIено лораярал физически культура дегIайоалаярал. ТIом хьалехьа хьалхарча 1940 шераца нийсдича диазза дукхагIа хиннад из.

Советски физкультурни болама эзараш сооруженеш, дукха специалисташ, юкъера а лакхера а дешара заведенеш, Iилма-тохкама институташ, бIаьш берий а кагирхой а спортивни школаш я.

Советски физкультурни болам дегIабар бахьан долаш торо хилар вай мехка физически культураи спортеи кулгал эргадаккха. ВIашагIъеллай добровольни обществай Союз. Из государственни а йоацаш, общественни я.

Коммунистически парте ворхI шера оттаьча Iалаьмате йоккхача плана тIа лерхI советски наьха хьал тоаде, балха ди лоацде, физкультурни балхага а, дIахо спортивни сооруженеш хьалъярта а дуккха а цукхагIа ахча цIададхийта. Цу дерригача гIулакхаша торо хулийт физкультуреи спорти дукхха нах чулоацаш а, советски наьха вахара дакъа а хилийта.

ЧIоагIа тIадбаха тIайнйцар вай мехка физкультурникаша укх шера физкультурника Ерригсоюзни ди СССР халкъий 2-гIа спартакиада хьаеллача дийнахь дездергда, аьнна бaь хоам.

Из спартакиада вай мехка физкультурнии спортивнии балхага хьожаш боккха общественно-политически лоархIам болаш гIулакх да. Цунга а физкультурника денга а кийчлуш республика физкультурни организацешта цу болама дукхагIа нах юкъеоза а, физически культура коллективаш чIоагIъе а, спортсмений говзал лакхъе а карагIдаьннад.

ТIеххьарча шера вай республике 60 гаргга керда физкультура коллективаш вIашагIъехкай, хIаьта 7 эзар саг дукхагIа хиннаб физкультурникаш, кийчбаь 12273 ГТО значкисташ, 17 спорта мастераш, 4199 спортсменаш-разрядникаш царех 1-гIа разряд йолаш 213 спортсмен а волаш.

СССР халкъий спартакиадага кийчлуш вай республике чакхьнаь спартакиадаши состязанеши. 408 физкультура низови коллективашка, районийи городийи спартакиадашка дакъа лоацаш 23702 саг хиннав. Цу яхьеи спартакиадашкеи 19 республиканскии 1 Российскии рекорд яьккхай. Республике общественникий низаца дукха спортивни сооруженеш хьалъе йолаяй. ТIеххьарча шера 176 спортивни площадка хьалъяьй.

Укх шера февраль бетта денз вай республикера сборни командаш РСФСР халкъий 2-гIча спартакиаде дакъа лоацаш хиннай. 19 тайпарча спортаца дакъа лаьцар цига вай республика коллективо. Укх шера июль бетта Ленинграде хилар цу спартакиада финальни состязанеш. Цига дакъа лоацаш хиннача 73 областерча командашта юкъе 22-гIа команди моттиг яьккхар вай республикерча делегаце. Цу спартакиада балха анализо хьахьекхар укх шера вай республике спортивно-масови болх тоабенна хилар.

Спартакиаде йоккхий коталонаш а йоахаш, дакъа лаьцар нохчийи гIалгIайи къамах болча спортсменаша. Царна юкъе бар республикера толашагIа бола спортсменаш Матиев, Эльмурзаев, Чагаев, Эльдерханов, Арапиев, Зубайраев, иштта кхыбараш. Вай республикерча спортсменашта юкъе дуккха ба Ерригсоюзни Российски спортивни яхьашка дакъа лоацаш хинна, республика сий даккхара къахьегаш хинна спортсменаш, шоашта юкъе 1959 шерара Россе чемпионаш бола Пушкареви Большови а болаш.

Вай республика берригача физкультурникаш декхарийла ба махулла общественни болх тоабе, лохехьарча коллективашта новкъостал це, иркутянаша болабаьча боламах физкультурникий мугIараштa юкъе хIара спортсменага шишша керда спортсмен хьачувоалавайта.

Физкультурникий цIей деззеча дийнахьа вай республикерча физкультурникаша, кхыча берригача мехкарчар санна, коммунистически партенеи Советски правительствонеи дег тIара баркал а оалаш, йоах: «МоллагIа а Iа де аьнна тIадиллар, Даьхе, тхо сийленца кхоачаще кийча да. Оаха тхой низ а унахцIено а лакхду массаза а массанахьа а къахьегамаи Советски Союз лораярай кийча хилар духьа».

Б. ГАЙСАНОВ,
Спортивни обществай организацейи Союза Республикански Совета председатела заместитель.

Доккхий совгIаташ деннад

ССКП XXI-ча съездо тIайнйца йоккха коммунизм хьалъяра план кхоачашъяра къахьегамхой оарцагIбахара боккха лоархIам болаш да кино.

ХIанз вай, мехка каст-каста арадувлача кердача кинофильмаша торо хулийт юрташка а городашка а бахача наха хадданза керда кинокартинаш хьокха.

ТIеххьарча хана вай республике болх беш 250 киноустановка я. Алхха 1959 шера юртарча районашка хьайнйлай 8 стационарни киноустановка, иштта даь а даьнна, болх беш да Гудермесерча 400 моттиг йола ахканара кинотеатр а. 400 моттиг йола ахканара кинотеатраш хьалдаь доалаш латт Грознерча Калинина цIерахча поселкеи Шалински районерча Колхозное яхача юртеи.

ХIара юрта бетта 8-нега 20-нега кхаччалца кинофильм хьокх. Керда киноаппаратура кхьчай республикерча киносетага.

ДIададаха ах шера республикерча киносето юрташка а городашка а оттаяь кино хьоккхара планаш кхоачашъяьй. Цу юкъа планал совгIа 3799 киносеанс еннай, лаьрхIачул совгIа 47,4 эзар саг кинофильмашка хьежав, хIаьта планал совгIа 1.306 эзар сом а ийцад. Дерригача кинотеатрашеи районни культура отделашеи 11-ча квартала оттаяь паччахьалкхен планаш кхоачашъяьй.

РСФСР Культура Министерствоси культура болхлой профсоюзий ЦК укх шера II-ча квартале Ерригроссийски Социалистически яхь кхоачашъярга а хьажа, вай республика культура министерства кинофикаце отдела II-гIа йола Ерригроссийски премии кинопроката контора III-гIа йола Ерригсоюзни премии еннай.

Вай республике ба цIи хеза киномеханикаш, шоашта юкъе Шелковски районера Дубина, Наурски районера Ганулов, Ножай-Юртовски районера Гамзатов, Ачхой-Мартановски районера Ибрагимов, Ведснски районера Мальсагов, болаш.

Тешам боллаш да, ССКП XXI съезда исторически соцамаша дог гIоздаькхача республика киносета болхлоша дIахо йодача хана а коммунизм хьалъеча вай халкъа долча гIулакха хьинаре къахьегаргхилар.

И. ПОДНЕБЕННЫЙ,
Нохч-ГIалгIай АССР Культура министра заместитель.

„Книжка—сага доттагI"

Цу, сийлахь-воккхача пролетарски писатела М. Горьке аьннача, дешаша къаьгга хьагойт книжка сага эггара кхоачарагIа вола доттагI а новкъост а хилар. Книжка жоп ца луш цхьаккха а дош дац, цо саг масса хана а нийсача наькъ тIа воах. Цу тайпарча дикача советски писателий книжкаех да Н. Островске яздаь «Мишта чIоагIделар болат». А. Фадеева яздаь «Къона гварди», М. Шолохова яздаь «ТIа-кIалтIа баьккха бай» яха а, иштта дуккха кхыдола а книжкаш.

Дуккхача советски наха, къаьстта кагийча наха, мах баь варгвоацаш, боккха пайда ийцаб иштача, вахара мел эшача хIаманна хьехам телача книжкаех.

Iалаьмате боккха лоархIам болаш да кхувш боагIача кагийча нахага уж книжкаш дукхагIа дешийтар.

Эггара хьалха из болх дIабахьа декхарийла ба библиотекашкара болхлой.

Дукха ха йоацаш со волча библиотеке венача цхьан зIамигача саго Луи Буссенара яздаь «Бриллианташ лочкъадаьраш» яха книжка дийхар шийна деша. Хетаргахьа, цунна из книжка дешилга мерздаьр Малхбоалерча писателий фантастически книжкашца мерзвенна саг хулчох тара вар. Из кхета а даь аз цунга аьлар: «ЗIамига волча хана денз лораде сий» яха книжка деша хьайна, нагахьа из хьайна ца дезалойя «Бриллианташ лочкъадаьраш» яхар дешаргда Iа. Бакъда, цул тIехьагIа «Бриллианташ лочкъадаьраш» яха книжка согара деха ванзар зIамига саг: аз деша аьнна книжка дезаденна хилар белгало яр из.

ЧIоагIа библиотеке ухараштa дукха дезаш да нохчийи гIалгIайи писателий книжкаш а. Царна юкъе да «Нохчийи ГIалгIайи поэзии», Дж. Яндиева «Лоаман дувцари», «Нохчийи гIалгIайи фольклори», иштта кхыдола книжкаш.

Денгара ди массаз дала тIабеттталу библиотекера книжкаш дешараш а. Нахацара болх дикагIа вIаштIехьабаккхара вIашагIъелла библиотечни совет я тха библиотеке.

Наьха, къаьстта кхувш боагIача кагийча наьха кхетам лакхбара боккха лоархIам болаш да библиотекай болх тоабар.

ССКП XXI съездо советски халкъа хьалхашка оттадаь доккхий декхараш кхоачащдара шоашка доагIа дакъа лаца деза культурно-просветительни учрежденеша.

А. АУШЕВ.
Мужечарча хьун завода библиотека заведующий.

Дешархошка хьежаш сийрда классаш латт

Дукха ха йисаяц дешархой классашка бехаш, школашка хьалхара гургал тоха. Цу берий дезача денга дика кийчъеннай Наьсарен районера СурхотIара юкъера школа. Укхаза басарашца тоаяь, кIир теха къоагаяь, сийрда классаш латт дешархошка хьежаш.

ХьатIадоагIача Iана лерттIа кийчлу школа: шортта кIор а дахча а кийчдаьд.

ХIанз хьехархой йоагача хIаманца Iалашбеш доахк тхо, — йоах школа директора Сакалов Башира.

О. БУЗУРТАНОВ.

РАДИОПЕРЕДАЧАЙ ПРОГРАММА

10-ча августе: 7.20 — «Кибернетика идея а медицина а» — беседа (эрсий меттала); 7.35 — хоамаши передачай программеи; 7.45 — «Ахкан хана хулача лазарах мишта лоравала веза» — беседа (нохчий меттала); 8.45 — «Коммунисташа санна болх бергба оаха» — беседа (гIалгIай меттала); 9.00 — Спектаклашта тIера халхарий ашараш. 17.00 — «Фуй Антарктида» — беседа (эрсий меттала); 17.20 — Пионераштеи школьникаштеи передача: «Тхона фу дайра». (гIалгIай меттала); 17.35 — концерт; дакъа лоацаш Исаева, Дацагов, Мандиев; 18.00—«Эггара говзах вола Iилмахо»: — дувцар (эрсий меттала); 18.20 — Керда хоамаш (эрсий меттала); 18.40 — «Царех коммунисташ хиннаб» — передача (нохчий меттала); 19.30 — Керда хоамаш (нохчийи гIалгIайи меттала);

11-ча августе: 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор; — 7.35 — Хоамаши передачай программеи; 7.45 — Советски Союзереи доазол дехьареи хоамаш (нохчий меттала); 8.45 — Бахархошта химес фу лу, — беседа (гIалгIай меттала); 9.00 — Концерт; Казахстана халкъий ашараш; 17.00 — «Лакхлуш латта производственни мощносташ» — передача (эрсий меттала); 17.20 — «Шурий-товарний ферме массово-политически болх» — передача (гIалгIай меттала); 17.30 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала); 17.40 — Нохчийи гIалгIайи ашараш; 18.00— «ССКП ЦК аргIан йолча — Пленума кийчлуш я совхоз» — передача (эрсий меттала); 18.20 — Керда хоамаш (эрсийи нохчийи метташка); 18.45 — «Толамца кхоачашъергья вай ССКП ЦК июньски Пленума решенеш» — нов. Габисова къамаьл нохчий меттала);

12-ча августе: 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 7.35 — Хоамаши передачай программеи; 7.45 — «Ленинан некъ» газета обзор; 8.45— Советски Союзереи доазол дехьареи хоамаш (гIалгIай меттала); 9.00 — Халкъа иллеши ашараши; 17.00 — «ВорхI шера план кхоачашъяр хьакъехьа письмош» — передача (эрсий меттала); 17.20 — «Шира оборудовани кердачунца хувцаш да тхо» — передача (гIалгIай меттала); 17.35 — РадиоладувгIархой программаца концерт; 18.00 — «ВорхI шера рационализатораш» — передача (эрсий меттала); 18.20 — Керда хоамаш (эрсий меттала); 18.40 — «Хьайбаш леладеча ферме халача балхашта механизаци еча тхона зеденнар» — передача (нохчий меттала); 19.30 — Керда хоамаш — (нохчийи гIалгIайи метташка).

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Тахан кинотеатрашка

«Челюскинций» цIерахча кинотеатре.

Йоккха зал — «Дика кIант».

Долалу: 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.

ЗIамига зал № 1 — «Дика кIант».

Долалу: 8.30, 10.30, 12.30, 2.30.

ЗIамига зал № 2 — «Безараш вIашагIкхетар».

Долалу: 9, 11, 1, 3, 7, 9.

ЗIамига зал № 3 — «Этере илли».

Долалу: 9.15, 1.15, 5.15, 9.15.

«Ди къувкъача наькъа такилгах».

Долалу: 11.15, 3.15, 7.15.

10-ча августе денз массайолча залашка — «Кхе летаьча хана»

«Родина» яхача кинотеатре.

Iан зал — берий сеанс «Сержанташ».

Долалу: 9. 10.30, 3, 7.30.

«Шу миссел бIаьха никъ».

Долалу: 12, 4.30, 9.

Ахкан зал — «Лилея».

Долалу 8.

«Сержанташ».

Долалу: 9.45.

10-ча августе денз «Кхе летаьча хана».

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 23 ТЕЛЕФОНАШ: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-25-72; корректорске — 2-30-91; партийни вахареи экономикаи отделий — 2-25-72;

СФ01803 1918 шерарча 11-ча августа цIерагIа йола типографи, Нохч-ГIалгIай АССР, г. Грозный, Революце проспект, 30/3. Заказ № 4609